

PYSÄHDY KANSSANI EMMAUKSEN TIELLE

Raamattupiiriaineisto Sodankylän seurakunnan rippikoulutyöhön

Saana Moskuvaara

Opinnäytetyö, kevät 2011

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Diak Etelä, Helsinki

Sosiaalialan koulutusohjelma

Kristillisen lapsi- ja nuoristotyön

suuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) +

Kirkon nuoristotyönohjaajan kelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Moskuvaara, Saana. Pysähdy kanssani Emmauksen tielle. Raamattupiiriaineisto Sodankylän seurakunnan rippikoulutyöhön. Helsinki, kevät 2011, s69, 2 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Etelä, Helsinki. Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa raamattupiiriaineisto Sodankylän seurakunnan rippikoulutyöhön. Opinnäytetyön aihe oli toive Sodankylän seurakunnan nuorisotyöntekijöiltä. Raamattupiiriaineisto on tarkoitettu osaksi rippikoulutyön raamattuopetusta sekä tukemaan isosia raamattupiiriin vetämisessä. Aineisto käsittelee Luukkaan evankeliumia ja sisältää seitsemän erilaista työskentelyosiota. Jokainen osio pitää sisällään kysymyksiä osiossa käsiteltävästä raamatunkohdasta ja tehtävän.

Opinnäytetyö muodostuu teoriaosuudesta ja raamattupiiriaineistosta. Työn teoriaosuudessa käsitellään rippikoulua, nuoruutta elämänvaiheena, ryhmäprosessia sekä produktion eri vaiheita ja sen arviointia. Raamattupiirimateriaali sisältää Luukkaan evankeliumin lyhyen esittelyn, raamattupiiriin pelisäännöt sekä raamatunteksteihin liittyvät kysymykset ja tehtävät.

Opinnäytteen teoriaosan aineisto kerättiin kotimaisista kirjallisista lähteistä. Raamattupiiriaineisto rakentui Luukkaan evankeliumin kommentaarien ja omien kokemuksien pohjalta. Lisäksi aineiston luomisessa käytettiin hyväksi erilaista rippikouluopetusta koskevaa teoriatietoa. Raamattupiiriaineisto oli koekäytössä Sodankylän seurakunnan rippikoululeirillä vuonna 2009 ja sitä muokattiin isosten antaman palautteen perusteella. Opinnäytetyö valmistui keväällä 2011, jolloin valmis materiaali luovutettiin Sodankylän seurakunnalle.

Asiasanat: rippikoulu, nuoruus, isostoiminta, ryhmätoiminta, produktiot

ABSTRACT

Moskuvaara, Saana

Bible study material for a confirmation camp

69 p., 2 appendices. Language: Finnish. Helsinki, Spring 2011

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The aim of the production was to produce Bible study material for group studies in Sodankylä parish. The aim of the production is to support Bible studies in the confirmation camp.

The thesis consists of two different parts: the theory and the product of 17 pages. The theoretical framework was based on a literary review. The theory part deals with the confirmation school, adolescence as a stage in life, group process and group leading.

The material was tested in Sodankylä parish on a confirmation camp 2009. Feedback was collected from confirmation camp group leaders. During the autumn of 2010 some changes were made based on the feedback.

Keywords: confirmation school, group leader, group process, production

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 RIPPIKOULU JA RAAMATTUOPETUS RIPPIKOULUSSA	6
2.1 Rippikoulu osana kirkon kasvatustyötä.....	6
2.2 Rippikoulun tavoitteet	8
2.3 Oppimiskäsitys rippikoulussa	8
2.4 Raamattuopetus	10
3 RIPPIKOULUNUORI.....	12
3.1 Nuoruus kehitysvaiheena	12
3.2 Uskonnollinen ajattelu	14
3.3 Nuorten odotukset rippikoululta	16
4 RYHMÄTYÖSKENTELY	19
4.1 Ryhmä ja sen kehitysvaiheet.....	19
4.2 Pienryhmätyöskentely rippikoulussa.....	21
4.3 Isonen raamattupiirien vetäjänä	23
4.4 Isosen rooli rippikoulussa Sodankylän seurakunnassa	25
4.5 Isosen valmistaminen ryhmänohjaukseen.....	26
5 RAAMATTUPIIRIAINEISTO.....	28
5.1 Produktion aihe	28
5.2 Rippikoulu Sodankylän seurakunnassa.....	28
5.3 Raamattupiiriaineiston tavoitteet	30
5.4 Raamattupiiriaineiston ensimmäisen version tekeminen	31
5.5 Aineiston arviointi ja siitä saatu palaute.....	36
5.6 Lopullisen raamattupiiriaineiston valmistuminen	41
6 RAAMATTUPIIRIAINEISTON ARVIOINTI	42
6.1 Teoriaosuuden ja aineiston onnistuminen	42
6.2 Yhteistyön onnistuminen	43
7 POHDINTA	45
7.1 Aineistosta nousseet kysymykset ja ammatillinen kasvu.....	45
7.2 Eettiset kysymykset.....	47
LÄHTEET	49
LIITE 1: Pysähdy kanssasi Emmauksen tiellä	
LIITE 2: Palautelomake	

1 JOHDANTO

Olen valinnut opinnäytetyöni aiheeksi raamattupiiriaineiston luomisen Sodankylän seurakunnalle. Tarkoituksena oli luoda raamattupiiriaineisto seurakunnan rippikoulun leirijaksolle, jota vetävät seurakunnan koulutetut isokset pienryhmissä. Aihe opinnäytetyöhöni nousi Sodankylän seurakunnan pyynnöstä, sillä nykyistä rippikoululeireillä käytössä olevaa raamattupiiriaineistoa haluttiin uudistaa ja kehittää.

Opinnäytetyön aihe tuntui luontevalta, koska rippikoulutyö ja isosten kanssa tehtävä työ ovat olennainen osa kirkon nuorisotyönohjaajan ammattia. Lisäksi isosten eli vapaaehtoisten kanssa työskenteleminen on osa sosionomin ammattitaitoa. Näin ollen opinnäytetyö on kehittänyt ammattillista kasvuani sekä sosionomina että kirkon nuorisotyönohjaajana.

Produktion tavoitteena on luoda toimiva raamattupiiriaineisto Sodankylän seurakunnan rippikoululeireille. Aineiston yhtenä tavoitteena on, että rippikoulunuori tutustuisi Raamattuun ja Jumalan sanaan. Raamattupiiriaineiston tulisi tukea nuorta itsenäiseen Raamatun lukemiseen ja tuoda Jumalan sana nuoren elämään ymmärrettävällä tavalla. Toinen raamattupiiriaineiston tavoitteista on tuoda Raamatun tekstit nuorten pohdittaviksi nykypäivään. Kolmas produktin tavoite on isosten tukeminen ja kasvattaminen heidän omassa hengellisyydessään ja kasvussaan.

Opinnäytetyöni varsinainen tuotos on työn liitteenä oleva Pysähdy kanssani Emmauksen tielle – raamattupiiriaineisto. Liitteenä oleva aineisto on muokattu versio vuonna 2009 testatusta aineistosta, josta keräsin palautetta Sodankylän seurakunnan isosilta. Olen koonnut aiheeseen liittyvää teoretietoa ja kuvaillut sekä arvioinut produktion edistymistä ja onnistumista. Lisäksi olen pohtinut aineistosta heränneitä kysymyksiä ja omaa ammatillista kasvuani.

2 RIPPIKOULU JA RAAMATTUOPETUS RIPPIKOULUSSA

2.1 Rippikoulu osana kirkon kasvatustyötä

Kirkon kasvatustyötä käsiteltäessä tulee eritellä uskonto-, kristillinen ja kirkon kasvatus toisistaan. Uskontokasvatukselta tarkoitetaan yhteiskunnan instituution, kirkon, yhteisön, järjestön tai kodin antamaan uskonnollista kasvatusta. Kristillinen kasvatus on uskontokasvatusta, jossa kasvatetaan kristilliseen uskoon, annettiinpa kasvatusta missä tahansa. Kirkon kasvatustoiminnalla käsitetään kirkon tai kirkkojen antamaa uskontokasvatusta. (Seppälä 1988, 19.)

Kirkon kasvatustyö perustuu kristilliseen ihmiskäsitykseen. Se sisältää ihmisen suhteen Jumalaan ja ihmisen vastuun teoistaan sekä omasta elämästään itselleen, toisille ja Jumalalle. Tietoisuus Jumalan ihmiseen kohdistuvasta rakkaudesta kuuluu kristilliseen kasvatukseen. Jumalan rakkaus johtaa vastarakkautteen, jossa pyritään vastuullisuuteen. Kirkon kasvatustyöhön kuuluu myös Jumalan ilmoituksesta johdettava tietty käsitys oikeasta ja väärästä. (Räsänen 2008, 287–288.)

Kirkon kristillisessä kasvatuksessa ei ole omaa erillistä pedagogiikkaa tai didaktiikkaa. Kasvatuksen kristillisyyden tulee sen kristillisestä sisällöstä ja tavoitteista. Kasvatustavoitteiden saavuttamiseksi käytetään erilaisia kasvatustavoitteita. Kasvatettavaa, ihmisarvoa ja Jumalaa kunnioittavat lähestymistavat toimivat kristillisen kasvatuksen menetelminä. Monet pedagogiset suuntaukset sopivat hyvin kristilliseen kasvatukseen ja erilaiset oppimismenetelmät ja didaktiset oivallukset ovat käytössä kirkon kasvatustyössä. (Räsänen 2008, 288.)

Kasvattajan rooli ja tehtävä nousevat korostetusti esille kristillisen kasvatuksen pedagogisessa ulottuvuudessa. Kristillisessä kasvatustehtävässä toimivan kasvattajan oma usko ei ole edellytys, mutta sitoutuminen yhteisesti sovittuihin

päämääriin ja arvoihin sekä kasvattajan asiantuntijuuden ylläpitäminen on välttämätöntä. Kristillisen kasvatuksen kontekstista tämä tarkoittaa hengellisyyden huomioimista. Sisällöltään ja toteutustavoiltaan kristillinen kasvatustyö on monipuolista ja sen muoto vaihtelee kontekstista riippuen. Kirkon kasvatustyö on kokonaisvaltaista yhdessä elämistä, jossa merkittävä osa on lämpimällä ja turvallisella ilmapiirillä. (Muhonen & Tirri 2008, 81–82.)

Pohjimmillaan kristillisessä kasvatuksessa on kysymys kirkolle annetun hengellisen perustehtävän, opettamisen ja kastamisen, hoitamisesta: *“Menkää tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni: Kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käsenyt noudattaa”* (Matt. 28: 18–20). Kasteopetus eli katekeesi ovat alusta asti kuuluneet kirkon ydintehtäviin. Rippikoulu ja konfirmaatio luterilaisen uskonkäsityksen mukaan saavat merkityksensä pyhän kasteen ja ehtoollisen sakramenteista. (Jolkkonen 2004, 10–11.)

Kristillisen opetuksen lähtökohtana on se, että kasteessa tullaan Kristuksen opetuslapsiksi. Kasteen sakramentissa Jumala kutsuu jokaisen nimeltä omakseen, mikä merkitsee samalla kristillisen kirkon jäsenyyttä. Kasteeseen perustuva hengellinen elämä on kokonaisuudessaan Pyhän Hengen työtä. Rippikoulussa nuoret ovat koolla oleva seurakunta, joka kuuntelee Jumalan sanaa, rukoilee, elää sakramenteista ja viettää yhteistä jumalanpalvelusta. Näin Jumala vahvistaa pyhässä kasteessa lahjoittamaansa uskoa ja rakkautta. Konfirmaatiossa nuoret tunnustavat uskonsa, seurakunta rukoilee heidän puolestaan, heidät siunataan ja he saavat oikeuden itsenäiseen osallistumiseen ehtoolliselle. Tällä tavalla rippikoulu ja konfirmaatio ohjaavat nuorta elämään kiinteästi seurakunnan yhteydessä ja osallistumaan sen toimintaan. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 8.)

2.2 Rippikoulun tavoitteet

Rippikoulun tavoitteena on vahvistaa nuoren uskoa kolmiyhteiseen Jumalaan, johon hänet on pyhässä kasteessa otettu. Mikäli nuorta ei ole kastettu, valmistaa rippikoulu häntä kasteeseen. Rippikoululaista autetaan elämään ja ymmärtämään uskon todellisuutta. Jumalan sana kohtaa nuoren monella tavalla rippikoulussa. Rukouksen ja jumalanpalveluselämän lähtökohtana on Raamattu. Se on rippikoulun peruskirja, josta keskustellaan yhdessä ja luetaan itsenäisesti. Rippikoulu opetuksen tarkoituksena on tuoda sana nuoren elämään ymmärrettävällä tavalla. Inhimillisessä kielessä välittyy Jumalan sana ja kohtaa nuorten elämänpiirin. Samalla tavalla Kristuskin tuli oman aikansa ihmisten keskelle ja kohtasi heidät. Rippikoulussa se merkitsee nuorten elämään kytkeytyviä opetusmenetelmiä ja työskentelytapoja. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 5–8.)

Perusrakenteen sisällöllisesti rippikoululle antaa Katekismus, jonka mukaan keskeisiä opetuksen aiheita ovat elämä, usko ja rukous. Kirkon uskon sisältö, nuoren elämä ja rukous luovat kolme pilaria, jotka pitävät rippikoulutyötä koossa. Kristinuskon tarkasteluun ja pohtimiseen nousee haasteita ja yhtymäkohtia nuoren omasta elämästä. Rippikoulun aikana nuoren elämäkysymykset asetetaan vuoropuheluun kirkon uskonsisällön kanssa. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 19.)

2.3 Oppimiskäsitys rippikoulussa

Rippikoulun yleistavoitteeksi on vahvistaa nuorta uskossa kolmiyhteiseen Jumalaan, kasvamaan lähimmäisen rakkaudessa sekä elämään seurakuntayhteydessä ja rukouksessa. Rippikouluopetuksella on tavoitteiden toteutumisessa tärkeä merkitys, mutta sillä on myös rajansa. Opetuksen avulla voidaan auttaa nuorta ymmärtämään, mitä kristinuskon on, mutta pelkästään opetuksen avulla kuitenkin voi päästä ihmisen uskon ytimeen. Rippikoulussa voidaan kyllä luoda edellytykset sille, että nuori voi hiljentyä Jumalan edessä ja

olla hänen kanssaan vuorovaikutuksessa rukouksen kautta. (Pruuki & Tirri 2004, 35.)

Elämä-usko-rukous-rippikoulusuunnitelmassa hyödynnetään erityisesti konstruktivistista oppimisteoriaa (Pruuki & Tirri 2004, 37). Oppiminen edellyttää yksilön tai ryhmän omaa aktiivisuutta. Oppijan täytyy itse prosessoida ja jäsentää opittava asia, jotta oppimista voidaan sanoa tapahtuvaksi. Ihminen orientoituu omaan itseensä ja maailmaan oppimisen avulla. Aktiivisen yksilön tai ryhmän prosessin tuloksena syntyy jotain uutta tunteissa, tiedoissa, taidoissa ja toiminnassa. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 11.)

Oppiminen on sekä tiedostettua että tiedostamatonta. Tiedostamatonta oppimista on esimerkiksi kulttuurimallin omaksuminen tai toisen ihmisen jäljittely. Syvällinen, tiedostettu oppiminen vaatii tietoista orientoitumista, jolloin ihminen pyrkii selvittämään itselleen ilmiön tai asian lainalaisuudet ja oleelliset periaatteet. Oppiessaan ihminen suhteuttaa ja prosessoi aikaisemmin oppimaansa uuteen asiaan ja vastaavasti aiemmin opettu vaikuttaa uuden opittavan asian ymmärtämiseen ja tulkintaan. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 11.)

Kristittyinä kasvamisen perusta ja voima on seurakuntaan kuulumisen ja sen toimintaan osallistuminen. Tämän vuoksi rippikouluoppimiseen voidaan soveltaa kontekstuaalista oppimiskäsitystä osallistumisen ja esineellistämisen dialektiikan eli vuoropuhelun kautta. Osallistuminen tarkoittaa ettei rippikoulussa vain keskustella jumalanpalvelusjärjestyksestä ja rukoilemisesta, vaan myös osallistutaan jumalanpalvelukseen ja rukoillaan yhdessä. Näin nuorella on mahdollisuus osallistua jo rippikoulussa seurakunnan toimintaan. (Repo 2002, 64.)

Kuitenkaan pelkkä osallistuminen ei takaa oppimista. Muodostaakseen osallistumisesta oppimiskokemuksen, oppija tarvitsee esineellistämistä eli ajatuksen tai abstraktion käsittelemistä ikään kuin se olisi todellinen ja konkreettinen objekti. Osallistuminen yhteisön toimintaan tuottaa tällaisia

työkaluja, esimerkiksi rippikoulussa käsien ristiminen rukouksessa tai ristin merkki kristillisenä symbolina. (Repo 2002, 64.)

Konstruktivistista oppimisteoriaa ei voida soveltaa täysin sellaisenaan rippikoulun pedagogiikaksi. Loppujen lopuksi rippikoulussa oppimisen kohteena on Jumalan ilmoitus, jolloin oletuksena, että tietoa Jumalasta voidaan saada hänen oman ilmoituksensa kautta. Kuitenkaan tämä ei estä hyödyntämästä rippikouluopetuksessa konstruktivismin edustamia pedagogisia lähtökohtia. Konstruktivismin painottamaa oppijan omaa aktiivista toimintaa, etsimistä sekä löytämistä voidaan hyödyntää rippikouluopetuksessa. Oppijan on rakennettava tieto itse, opettaja ei voi siirtää tietoa oppilaisiinsa. Yksi rippikoulun suurimmista pedagogisista haasteista on rakentaa sellainen kokonaisuus, jossa konstruktivismi ei vähennä teologian arvoa tai realismi ei heikennä rippikoululaisten etsimisen riemua. Hyvin toteutetussa rippikouluopetuksessa tulisi jättää tilaa erilaisten oppijoiden ulottuvuuksille, vaikka opetus rakentuisikin joidenkin olemassaolevien tosiasioiden varaan. (Pruuki & Tirri 2004, 38.)

2.4 Raamattuopetus

Opetus rippikoulussa on luontevaa rakentaa rippikoulunuorten aikaisemmin opittujen asioiden varaan. Rippikouluikäisille nuorille on kertynyt jo hyvin runsaasti kristillistä tietoa koulusta, kotoa ja ehkä seurakunnan toiminnasta. Etenkin koulun uskonnonopetuksen kristillinen tieto on runsaasti esillä. Viisitoistavuotiaan yleissivistykseen kuuluu jo yleensä Jeesus Nasaretilaisen elämä ja toiminta. Tämän vuoksi rippikoulussa tulisi välttää päällekkäisyyksiä aikaisemman tiedon kanssa. Pikemminkin rippikoulun tulisi rakentaa jotain uutta. (Pruuki 1995, 41.)

Raamattua käsitteleville oppitunneille tarvitaan myös Raamatun käyttöä, joka antaa vapaata tilaa nuorten keskustelulle ja omalle ajattelulle. Rippikoululle välttämättömiä ovat myös ryhmänjohtajien ohjaamat keskusteluryhmät, joissa nuoret voivat keskenään tutustua Raamatun teksteihin, miettien miten ne

soveltuisivat omaan elämään. Tällainen toiminta vaatii myös isokoulutuksen raamattuopetuksen pohtimista. Rippikoulun ryhmänohjaajilta ei voi edellyttää, että he pystyisivät valmistautumatta ja ilman perehdytystä keskustelemaan tekstien pohjalta ja soveltamaan niitä. (Köykkä 1998, 157-158.)

Rippikoulun raamattuopetuksen tulisi lopettaa vastakkainasettelu Raamatun totuudesta ja fiktiivisyydestä. Rippikoulun tulisi auttaa nuoria ymmärtämään, että Raamattu sisältää hyvin erilaisia kirjoja, joihin on sovellettava erilaisia totuus kiteerejä. On monia vertauskuvallisia tekstejä sekä dokumenteiksi tarkoitettuja tekstejä. Osa teksteistä sijoittuu tiukasti johonkin historialliseen hetkeen ja toisia taas ei ole tarkoitettu asetettavaksi mihinkään tiettyyn hetkeen. Raamatun kirjoittajat ovat käyttäneet myös symbolista kieltä. (Köykkä 1998, 160-161.)

3 RIPPIKOULUNUORI

3.1 Nuoruus kehitysvaiheena

Pubertiteetti, murrosikä, kestää kahdesta viiteen vuoteen. Se on fysiologista ja biologista kehitystä, jonka aikana lapsesta kasvaa aikuinen. Lapsuuden ja aikuisuuden välissä olevaa psyykkistä kehitysvaihetta, ikävuosia 12-22, kutsutaan nuoruusiäksi. Murrosikä muodostaa nuoruusiän alkuvaiheen, tytöillä varhemmin kuin pojilla. (Aalberg & Siimes 2007, 15.)

Nuoruuden kehitysvaiheessa tarkoituksena on vähittäinen irrottautuminen lapsuudesta ja oman persoonallisen aikuisuuden löytäminen. Kasvuprosessi on voimakas ja yksilöllisesti ajoittuva, mikä aiheuttaa sellaisia mielen, ruumiin ja koko yksilön muutoksia, joissa hormonaaliset, keholliset, psykologiset ja sosiaaliset tapahtumat muodostavat erottomattoman kokonaisuuden. (Rantanen 2004, 46.) Identiteetin kehittyminen nuoruusiässä perustuu lapsuuden kokemuksiin ja samastumisiin tärkeisiin ihmisiin ja heidän ominaisuuksiinsa. Nuoren kannalta oleellisinta on, että nuorelle tärkeät henkilöt tunnistavat sekä hyväksyvät hänet sellaisena kuin hän kokee itsensä. (Almqvist 2004, 123.)

Nuoruuden kehityksellinen päämäärä on saavuttaa itse hankittu itsenäisyys. Nuoruusiässä syntyy sisäisten ja ulkoisten vaikutuksesta jännite, jota nuoren tulee hyödyntää, jotta hän voi kasvaa. Itsenäisyyden saavuttaakseen nuoren on selviydyttävä kolmesta ikäkauden kehityksellisestä tehtävästä. Irtautuminen lapsuuden vanhempien tarjoamasta tyydytyksestä, heihin kohdistuneista toiveista ja vanhempien löytäminen uudelleen aikuisella tavalla on yksi nuoruuden kehityksen tehtävä. Lisäksi nuoruuteen kuuluu puberteetin vuoksi johtuvan muuttuvan ruumiinkuvan, seksuaalisen identiteetin ja seksuaalisuuden jäsentäminen sekä nuoren omanikäisten apuun tukeutuminen kasvun ja kehityksen aikana. (Aalberg & Siimes 2007, 67–68.)

Murrosiässä nuori alkaa irrottautua vanhemmistaan. Tämän seurauksena nuori ajautuu yksinäisyyteen, koska hän ei voi käyttää vanhempiaan aikaisemmalla tavalla. Hän kokee vanhemmat ja yleensäkin aikuiset oman kasvunsa esteeksi. Nuori selittää ristiriitojen johtuvan ulkopuolisista syistä eikä omasta kyvyttömyydestään. Syntyneen ihmissuhdetyhjiön nuori täyttää turvautumalla ikätovereihinsa. Ikätoverit korvaavat vanhempia ja toimivat apuna minuuden rakentamisessa. Ryhmä palvelee aikuisuuteen kasvamista ja siihen kuuluminen on välttämätön kehityksen välivaihe. (Aalberg & Siimes 2007,71–73.)

Nuoruus voidaan jakaa karkeasti kolmeen kehitysvaiheeseen: varhaisuoruus 12–14-vuotiaana, varsinainen nuoruus 15–17-vuotiaana ja jälkinuoruus 18–22 -vuotiaana. Varhaisuoruus liittyy alkaneeseen murrosikään. Fyysiset muutokset ruumiissa aiheuttavat levottomuutta ja kiihtymistä. Nuori on hämmentynyt, koska kokemus omasta itsestä vaihtelee nopeasti. Itsenäistymistarpeet saavat enemmän tilaa ja nuori haluaa irti vanhemmistaan, toisaalta eriytymisen tarve tuottaa halun palata riippuvuuteen. Suhde vanhempiin vaihtelee nuorella aaltomaisesti: ajoittain hän palaa lapsenomaisuuteen, ajoittain hän korostaa itsenäisyyttään. Varhaisuoruudessa nuori kohtaa oman selkiytymättömyytensä. Hänen on vaikea sietää ja ymmärtää tunteitaan ja ylläkkaitään: levottomuutta ja ärtyneisyyttä. Nuori tarvitsee tuekseen perheen ulkopuolisia aikuisia ja toisia nuoria. Suotuisissa olosuhteissa hän saa heiltä tarvitsemaansa tukea ja kykenee sisäisistä ristiriidoista huolimatta nauttimaan omasta psyykkisestä sekä fyysisestä kehityksestään. (Aalberg & Siimes 2007, 68–69.)

15–17-vuotiaana, keskinuoruudessa, nuori etsii minuuttaan ja omaa itseään erilaisten roolikokeilujen ja harrastusten kautta. Nuoren minä on tässä vaiheessa haavoittuva ja herkkä. Keskvaiheessa nuorelle on tärkeää oman kehon, myös seksuaalisuuden, omaksuminen ja kokeminen myönteisenä. Nuoren tunnesuhde vanhempiin muuttuu. He ovat edelleen hänen elämänsä tärkeimpiä aikuisia, mutta nuori alkaa itsenäistyä ja irrottautua vanhemmista. Irrottautumista vanhemmista auttaa ikätoverien kanssa oleminen: nuorisojoukon jäsenyys, yhteiset harrastukset jne. Nuoren identiteetin ja

minuuden tunnetta vahvistaa nuorten keskinäinen yhdessäolo. (Rantanen 2004, 47.)

Jälkinuoruus sijoittuu 18–22 ikävuoden välille ja on nuoruuden jäsentymisen vaihe. Aikaisemmat kokemukset hahmottuvat kokonaisuudeksi miehenä tai naisena olemisesta. Vanhemmista irrottautuminen on edennyt jo niin pitkälle, että nuori pystyy kohtaamaan heitä yhä tasa-arvoisemmin. Nuori suvaitsee ja arvostaa itsessä olevia vanhempien kaltaisia piirteitä sekä heidän ajatus- ja arvomaailmaansa. Hän tarkastelee vanhempiaan neutraalisti pyrkien ymmärtämään heidän elämänkaartaan ja reaktioitaan. (Aalberg & Siimes 2007, 70–71.)

Jälkinuoruuden ikävaiheessa nuoren empatian kyky lisääntyy. Myötäelämiseen perustuvat kaveri- ja seurustelusuhteet korvaavat itsekeskeiset valinnat. Nuori ottaa toisia huomioon ja tekee kompromisseja. Hän arvostaa toisen ja omaa yksityisyyttä sekä kykenee emotionaaliseen läheisyyteen. Nuoresta tulee yhteiskunnan jäsen ja hän alkaa kantaa omalta osaltaan vastuuta. Hänen ammatilliset päämääränsä alkavat vakiintua ja hän tekee ratkaisuja perheen perustamisesta sekä vastuun ottamisesta seuraavasta sukupolvea. (Aalberg & Siimes 2007,71.)

3.2 Uskonnollinen ajattelu

Nuoret ja nuoret aikuiset ovat vähemmän uskonnollisia kuin keski-ikäiset ja vanhuksat. Uskonnollisuudessa tapahtuu huomattava lasku ikävuosien 10–18 välillä, jos sitä mitataan osallistumisaktiivisuutena jumalanpalveluksiin tai muihin seurakunnan tilaisuuksiin. Ei voi kuitenkaan sanoa, ettei uskonnolla olisi merkitystä nuorten elämässä. Kirkollisuus vähenee rippikouluikässä, mutta uskonnollisuus aktivoituu. Herkkyyskaudet, jolloin jonkin tiedon omaksuminen tai taidon oppiminen tapahtuu helpommin kuin muina aikoina, kuuluvat yksilön kehitykseen. Myös uskonnollisessa kehityksessä on tällaisia herkkyyskausia. (Räsänen 2004, 105.)

Belgialaisen uskontopsykologin Antoine Vergoten mukaan murrosiässä ilmenee monia tekijöitä, jotka herkistävät nuoren uskonnollisille kysymyksille. Muun muassa älyllinen kehitys tavoittaa aikuisen tason. Saavutettuaan Abstraktin ajattelukyvyyn, yleensä viimeistään 14-vuotiaana, nuorella on kaikki edellytykset vaikeiden ongelmien ratkomiseen ja monimutkaisten syiden sekä seurausten ketjujen ymmärtämiseen ja tunnistamiseen. Nuoren itsetunto kohenee tästä, mutta samanaikaisesti se hämmentää ja aiheuttaa epävarmuutta, koska nuori kyseenalaistaa vääjäämättä myös käsityksensä Jumalasta. (Räsänen 2004, 105–106.)

Nuoren älyllinen epäily liittyy uskonnollisen ajattelun ja tieteellisen ajattelun väliseen suhteeseen sekä uskonnollisen ajattelun sisäiseen ristiriitaisuuteen. Nuoren kehityksessä älyllinen epäily liittyy yleisesti siirtymiseen konkreettisesta ajattelusta formaaliseen ajatteluun. Projektiivinen epäily tarkoittaa Jumalan olevan vain ihmisen keksimä olento. Nuori voi myös vedota jumalakuvien kulttuuriin ja ajallisiin eroihin. (Pruuki 2010, 56.)

Jumalan etsintä ja uskonepäily keskittyvät nuoruusiässä kristinuskon peruskysymyksiin. Nuoret pohtivat Jumalan olemassaoloa ja Hänen vaikutustaan maailmassa. On todettu, että yksilön uskonnollisuuten vaikuttaa voimakkaasti ympäristö, mutta on myös esitetty väittämiä, että yksilön uskollisuutta säätelevät yksilökehitykseen kuuluvat sisäiset lainalaisuudet. Amerikkalaisen sosiologin Gordon Allportin mukaan uskonnolliseen kehitykseen vaikuttavat olennaisesti koti, kaverit ja koulu. Lisäksi väitetään, että nuoren vieraantumiseen kristinuskosta vaikuttaisi kyky ajatella abstraktisti. Koska abstraktioiden hahmottaminen monimutkaistaa uskonnollista ajattelua. On helpompaa hylätä vaikeasti selitettävät uskonnolliset käsitteet ja asiat kuin pohtia uusia tapoja niiden ratkaisemiseen. Rippikouluopettajan panos on ratkaiseva nuoren etsiessä uusia ajattelutapoja ja yrittäessä sietää ristiriitoja. (Räsänen 2004, 108–109.)

3.3 Nuorten odotukset rippikoululta

Nuoret odottavat rippikoululta monenlaisia asioita. He muodostavat erilaisten kuulopuheiden sekä esimerkiksi ystävien kokemusten ja vanhempien asenteiden pohjalta erilaisia odotuksia siitä, minkälaista rippikoulussa tulee olemaan ja mitä annettavaa sillä voisi olla. Kirkon tutkimuskeskuksen tutkija, teologi Kati Niemelä (2002) on tutkinut Tampereella vuonna 2001 nuorten rippikouluodotuksia ja niiden toteutumista, rippikoulun tyytyväisyyttä, rippikoulun vaikutusta nuoren asenteisiin sekä rippikouluun osallistumisen syitä. Niemelän tutkimuksen mukaan nuoret odottavat rippikoululta ensisijaisesti hyvää ryhmähenkeä, hauskaa tekemistä ja uusia ystäviä. Tämän lisäksi nuoret odottavat rippikoululta keskimääräisesti eniten vastakkaiseen sukupuoleen tutustumista ja mukavaa vapaa-ajan tekemistä. Usein nuorilla on myös erilaisia aikuistumiseen liittyviä odotuksia. Rippikouluun tulovaiheessa uskonnolliset odotukset ovat muiden odotusten rinnalla melko vähäisiä. (Niemelä 2002, 87–89.)

Poikien ja tyttöjen rippikouluodotukset eroavat toisistaan. Tytöt asettavat rippikoululle selvästi enemmän odotuksia. Tilastojen mukaan tytöt odottavat merkittävästi enemmän rippikoululta hauskaa tekemistä, hyvää ryhmähenkeä, uusia ystäviä, tutustumista seurakunnan nuorisotyöhön ja työntekijöihin, mukavaa vapaa-ajan tekemistä, mielenkiintoista opetusta sekä elämän tärkeiden kysymysten pohtimista ja vastauksia niihin. Pojat odottavat tilastollisesti merkittävästi tyttöjä enemmän ainoastaan tutustumista vastakkaiseen sukupuoleen. (Niemelä 2002, 89.)

Kati Niemelän tutkimuksessa verratessa nuorten kokemuksia ja odotuksia rippikoulusta muodostettiin kolme ryhmää: uskonnolliset kokemukset, sosiaaliset ja toiminnalliset kokemukset sekä aikuistumiseen liittyvät kokemukset. Nuoret painottivat kolmesta rippikouluodotuksista eniten sosiaalisia ja toiminnallisia tekijöitä. Lähes puolet nuorista asetti rippikoululle vähintään melko paljon erilaisia sosiaalisia ja toiminnallisia odotuksia. Aikuistumiseen liittyviä odotuksia nuorilla oli keskimäärin jonkin verran. Melko

paljon tai erittäin paljon odotuksia oli joka kolmannella nuorella. Uskonnolliset odotukset olivat selvästi harvinaisempia kuin aikuistumiseen liittyvät ja sosiaaliset tai toiminnalliset odotukset. Vain 6 prosentilla nuorista oli melko tai erittäin paljon uskonnollisia odotuksia rippikoululle. (Niemelä 2002, 92–93.)

Niemelän (2002) tutkimuksessa tarkasteltiin odotusten lisäksi niiden toteutumista. Rippikoululaisten odotuksia ja kokemuksia tutkittiin siitä näkökulmasta, kuinka monella vastaajista rippikoulun alussa ilmaistut odotukset olivat yhteneviä kokemusten kanssa ja kuinka monella ne eivät toteutuneet sekä kuinka monella ne ylittyivät. Tamperelaisnuorilla rippikoulun sosiaaliset ja toiminnalliset sekä uskonnolliset odotukset olivat toteutuneet erittäin hyvin. Yli puolella rippikoululaisnuoresta nämä odotukset olivat ylittyneet. Ainoastaan noin joka kuudennella rippikoululaisella odotukset eivät olleet toteutuneet. Lähes joka kolmannella kokemukset olivat vastanneet odotuksia. Rippikouluodotukset, jotka liittyivät aikuisuuteen, eivät toteutuneet yhtä hyvin. Joka kolmas koki, etteivät odotukset olleet toteutuneet, 41 prosentilla kokemukset vastasivat odotuksia ja 25 prosentilla odotukset ylittyivät. (Niemelä 2002, 94–95.)

Rippikoulun tehtävänä on auttaa nuorta ymmärtämään ja elämään uskon todellisuutta, josta hän on pyhässä kasteessa tullut osalliseksi. Rippikoulun keskeisenä tavoitteena on, että nuori vahvistuu uskossaan kolmiyhteiseen Jumalaan, johon hänet on pyhässä kasteessa otettu, sekä kasvaa rakkaudessa lähimmäiseen ja elää seurakuntayhteydessä sekä rukouksessa. Rippikoulun yleistavoitetta, uskon vahvistumista, nuoret pitävät varsin vähämerkityksellisenä rippikouluun mennessään. Tampereen seurakuntien rippikouluihin osallistuneista nuorista vain joka kymmenes odotti rippikoululta melko tai erittäin paljon vahvistusta uskollen. Nuorista 40 prosenttia odotti vähintään jonkin verran. Harvempi kuin joka viides odotti saavansa rippikoulusta vähintään melko paljon vastauksia elämän tärkeisiin kysymyksiin tai lisää tietoa Jumalasta, Raamatusta tai kristinuskosta. Vielä vähemmän nämä tekijät olivat vaikuttaneet rippikouluun osallistumiseen. (Niemelä 2002, 97–98.)

Nuoret odottavat rippikoululta, että siellä olisi hauskaa yhdessä muiden nuorten kanssa. Rippikoululla on kuitenkin enemmän uskonnollista antia kuin nuoret odottavat. Tamperelaisnuorista vain 11 prosenttia odotti rippikoululta melko tai erittäin paljon vahvistusta uskolleen, kuitenkin 26 prosenttia koki saaneensa sitä. Nuorista 40 prosenttia odotti vähintään jonkin verran uskonvahvistusta rippikoululta, mutta 58 prosenttia koki sitä saaneensa. Nuorten raamattutuntemus lisääntyi rippikoulun myötä enemmän kuin sitä odotettiin. Nuorista 61 prosenttia koki raamattutuntemuksensa lisääntyneen rippikoulussa vähintään melko paljon, vaikka vain joka kymmenes nuori sitä rippikoulun alussa odotti. (Niemelä 2002, 98–99.)

Rippikouluopetus koettiin myös odotettua useammin mielenkiintoiseksi. Nuoret oppivat rippikoulussa rukoilemaan ja saivat mahdollisuuksia pohtia elämänsä tärkeitä kysymyksiä enemmän kuin odottivatkaan. Nuorten uskonnollisiin odotuksiin rippikoulu vastasi erittäin hyvin. Rippikoululaisista vain 6 prosentilla raamattutuntemukseen liittyvät odotukset eivät täytyneet. Nuorista 77 prosentilla ne sen sijaan ylittyivät. 58 prosentilla rippikoululaisista kokivat, että rukoilemisen oppimiseen liittyvä anti oli odotuksia suurempi. Niitä, joilla uskonnolliset odotukset eivät toteutuneet, oli vain joka neljäs rippikoululaisista. Näitä odotuksia olivat henkilökohtaisen uskon löytämiseen liittyvät odotukset ja vastauksien saaminen elämän tärkeisiin kysymyksiin. Joka kolmannella rippikoululaisella nämä odotukset ylittyivät (Niemelä 2002, 98–99.)

4 RYHMÄTYÖSKENTELEY

4.1 Ryhmä ja sen kehitysvaiheet

Ryhmän tunnusmerkkejä ovat yleisesti tietty koko, tarkoitus, säännöt, työnjako, vuorovaikutus ja roolit sekä johtajuus. Vaikka ryhmän koko on suhteellinen käsite, mielletään tavallisesti ryhmäksi 2–20 henkeä. Yleisesti voidaan todeta, että ryhmässä on tiettyä säännönmukaisuutta, jonka varassa se toimii. (Niemistö 2000, 16.)

Vuonna 1965 yhdysvaltalainen Bruce Tuckman julkaisi teorian ryhmän vaihettaisesta kehityksestä. Tuckman jakoi ryhmän kehityksen neljään eri vaiheeseen: forming, storming, norming ja performing. Forming- eli muodostuvaiheessa, ryhmän alussa jäsenet ovat hyvin riippuvaisia ohjaajastaan, jolta odotetaan apua tilanteiden ratkaisemiseksi. Ryhmän jäsenten käytös on muodollista ja varovaista, kukaan ei halua saada ketään ärsyyntymään. Muodostusvaiheessa jäsenet etsivät omaa paikkaansa ryhmässä ja ensimmäiset ryhmäroolit määräytyvät. Yhteisiä pelisääntöjä ja ryhmän toiminnan tavoitetta etsitään ja selvitetään. Alkuvaiheessa ryhmä tuntuu turvalliselta ja ilmapiiri on yleensä myönteinen. Muodostusvaiheen aikana ryhmän tehtävät, säännöt ja menetelmät hahmottuvat vähitellen. Samalla ryhmässä etsitään hyväksyttävän käyttäytymisen rajoja. (Kopakkala 2005, 48–49.)

Storming- eli kuohuntavaiheessa, yksilöt haluavat erottautua ryhmässä. Ryhmän sisällä on paljon konfliktitilanteita. Vetäjää ja saatua tehtävää vastutetaan. Tyytymättömyys ja pettymys ryhmään ovat yleisiä. Kuohuntavaiheen aikana ryhmäläisten rohkeus esittää omia mielipiteitään ja tarttua toisten esittämiin ajatuksiin kasvaa. Ryhmä ei etene tehtävässään tai tavoitteessaan, vaan tehtävää ja sen asettamia vaatimuksia vastutetaan tunteenomaisesti. Jäsenet testaavat ohjaajaa sekä toisiaan, eikä erimielisyyksiä pelätä. Tämän vaiheen aikana voi muodotustua erilaisia ryhmän sisäisiä

alaryhmiä. Kuohuntavaiheen aikana ryhmän tehtävän suorittaminen edellyttää kaikkien jäsenten työpanosta. Ryhmän sisäisen käymistilan vuoksi osallistujilla on kuitenkin jumiutumisen tunne. Opiskeluryhmissä kuohuntavaihe voi esiintyä lievänä passiivisuutena tai kritiikkinä tai sitä ole ollenkaan. (Kopakkala 2005, 49–50.)

Norming- eli sopimisvaiheessa ryhmähenki muotoutuu ja ryhmän jäsenet alkavat hyväksyä toistensa roolit. Ryhmän sisällä syntyy yhteenkuuluvuuden tunne, jossa jäsenten keskinäinen erilaisuus hyväksytään. Riitatilanteita halutaan välttää. Pelisäännöt selkiytyvät ja ryhmä pyrkii yhteistoimintaan. Suotuisasti kehittyvässä ryhmässä erilaisia näkemyksiä ja tunteita voidaan ilmaista avoimesti. Ryhmän sisällä syntyy myös sanattomia sopimuksia. Jokaisen jäsenen paikka ja rooli ryhmässä on löytynyt. Toiminnan ilmapiiri vaikuttaa vapautuneelta, mutta avoimuus voi olla näennäistä. Vakiintumisen vaiheessa tingitään yksilöllisyydestä. Tämän vuoksi monet pyrkivätkin käyttämään itselleen tyypillisiä viestintätyylejä eli kehittämään puolustusmekanismeja. Jäsenten pyrkimykset vaikuttaa ryhmän toimintaan omien tavoitteidensa mukaan ja suojautuminen vaarallisilta sosiaalisilta tilanteilta nousevat esiin. (Kopakkala 2005, 50.)

Performing-vaiheen eli hyvin toimivan ryhmän vaiheessa ryhmä on tehokas, tuottava ja luova. Ryhmän resursseja hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti. Kokonaisuutena ryhmä toimii tavoitteen suuntaisesti ja osaa ratkaista myös mahdolliset konfliktitilanteet. Ryhmä voi paneutua lopultakin tehtävänsä loppuun tekemiseen ja tehokkaaseen ongelmanratkaisuun, sekä ennen kaikkea sen energia voidaan suunnata työskentelyyn. Ihmissuhdeongelmat ja työnjakoon liittyvät ongelmat on tässä vaiheessa jo melko lailla ratkaistu. Ryhmän jäsenten erilaisuutta osataan käyttää hyväksi ja roolit ovat joustavia sekä tarkoituksenmukaisia. Ryhmän työskentely on vastuullista ja rakentavaa. Ilmapiiri ryhmässä on avointa, joustavaa, tehokasta ja toista tukevaa. Ryhmän hyväksi suostutaan venymään ja työt tehdään yhteisvastuullisesti. (Kopakkala 2005, 50–51.)

Vuonna 1977 Tuckman lisäsi ryhmän kehityksen malliinsa ryhmän lopetusvaiheen, adjourning-vaiheen. Lopetusvaiheessa ryhmä päättää toimintansa. Toimimistapa ryhmässä ei ole enää suorituskeskeinen. Ryhmän jäsenet hyvästelevät toisensa. Tässä vaiheessa tunteet voivat olla vahvasti esillä ja ne voivat olla hyvinkin voimakkaita. (Kopakkala 2005, 51.)

Nuoruuden eri kehitysvaiheissa ryhmät muodostuvat eri tavalla. Varhaisnuorten ryhmät ovat usein suuria ryhmiä, jotka kokoontuvat spontaanisti tietyille paikoille. Ryhmiä ohjaa ja kokoaa yhteenkuuluvuuden tunne. Ryhmissä nuoren on mahdollista ilmaista ajatuksia ja tunteita, kokeilla rajoja sekä purkaa aggressiivisia ja eroottisia latauksia. Varsinaisessa nuoruusiässä ryhmät ovat eriytyneempiä. Ne ovat kooltaan pienempiä ja niitä yhdistää jokin yhteinen harrastus tai ideologia. Ryhmän jäsenten alkavat seurustelusuhteet pienentävät asteittain ryhmään kuulumisen merkitystä. (Aalberg & Siimes 2007, 71–72.)

4.2 Pienryhmätyöskentely rippikoulussa

Pienryhmätyöskentely edistää nuoren aktiivista roolia tiedon hankkijana ja tuottajana ja nuori ottaa vastuuta omasta oppimisestaan. Rippikoululaisilla on mahdollisuus aktiiviseen vuorovaikutukseen, joka tuottaa usein uusia ajatuksia ja ideoita. Pienryhmä on turvallinen paikka, jossa nuori voi jakaa niitä ajatuksia, jotka tuntuvat suurella ryhmässä liian henkilökohtaisilta. (Pruuki 2010, 155.)

Nuorille kuuluminen johonkin ryhmään on erityisen tärkeää, sillä kehittyvän nuoren identiteetin tunnetta ja minuutta vahvistaa nuorten keskinäinen yhdessäolo. Ystävyysuhteet ovat merkittävässä osassa nuorten elämässä. Ikätovereiden kanssa oleminen edistää nuoren kehitystä ja irtautumista vanhemmista. (Rantanen 2004, 47.) Rippikoulussa voidaan tukea ja vahvistaa nuoren sosiaalisia taitoja ja kehitystä pienryhmätoiminnalla.

Nuoren identiteetin rakentumisessa ryhmä on välttämätön. Nuori oppii hallitsemaan omia impulssejaan ryhmän avulla. Kahdenkeskistä tiivistä

suhdetta nuoren on vaikea käyttää sen herättämien ristiriitaisten tunteiden vuoksi. Kahdenkeskisyys voi olla liian intiimiä. Ryhmä palvelee erityisesti nuoren ahdistuksen ja yksinäisyyden hallinnassa. Se antaa suojaa tuskaisuutta vastaan ja keinot sen hallitsemiseen. Ryhmässään nuoret voivat kokea olevansa vapaina lapsuuden siteistä. He voivat ilmaista itseään ja toimia tavalla, jolla eivät yksin uskaltaisi, mutta ryhmän jäsenyys antaa toimintaa vapauden. Itsevarmuus lisääntyy nuorilla ryhmässä. Nuori luopuu osittain omasta yksilöllisyydestään ja hyväksyy ryhmän jaetun identiteetin. Mikäli nuori jää ryhmien ulkopuolelle yksinäisyyteen, se häiritsee hänen psyykkistä kehitystään. Kuitenkaan kaikki ryhmät eivät palvele nuoren kehitystä. Ryhmän jäädessä taantumien tilaan ja toteuttamaan lapsenomaisia yllätyksiä, se vastustaa kasvamista ja toimii tuhoavasti. (Aalberg & Siimes 2007, 72–73.)

On tärkeää, että rippikoululaisilla on turvallinen olo omassa rippikoulu- sekä isosryhmässään. Rippikoululaisten sekä fyysinen että psyykkisen turvallisuuden tulee olla taattu rippikoulun jokaisessa toiminnassa. Nuorten omiin ryhmiin verrattuna määräaikaiset ryhmät, kuten esimerkiksi rippikoulu-ryhmä ovat erilaisia. Nuoren kasvulle määräaikainen ryhmäprosessi voi olla todella hyödyllinen, etenkin, jos siihen liittyy vaikeita vaiheita, jotka kuitenkin selvitetään. Rippikoulu voi tuntua aluksi nuoresta tylsältä kaikkine sääntöineen ja uusine ihmisineen. Kuitenkin kokemus, jossa ”tylsä” muuttuu siedettäväksi ja hyväksikin, sopii hyvin malliksi elämän kulkuun. Rajoineen ja sääntöineen suljettu ryhmäprosessi on myös turvallinen. (Niemistö 2004, 92.)

Turvallisuuden tunne voidaan eritellä turvallisuuden tunteeseen ja tosialliseen turvallisuuteen. Turvallisuuden tunteella tarkoitetaan emootiota, joka voi olla olemassa tosiallisen turvallisuuden asteesta riippumatta. Tosiasiallinen turvallisuus on tila, jolloin ihmisen minuus ei ole uhattuna. Ihmisen on mahdollista tunnistaa sisäisen maailmansa liikkeitä turvallisessa ryhmässä. Ryhmän hyväksyessä persoonan eri ulottuvuuksien ilmaisun, alkaa ihminen pitää näitä puolia itsessään tärkeinä ja hyväksyttävänä. Näin hän vahvistuu irtautumaan turhista rooleista ja suoja mekanismeista sekä toimii mahdollisimman paljon omana itsenään. (Aalto 2000, 16; 21.)

4.3 Isonen raamattupiirien vetäjänä

Rippikoululaiselle isonen on malli kristitystä nuoresta, joten ei ole yhdentekevää miten isonen hoitaa hänelle annetut tehtävät. Isosen tulee sitoutua häneltä odotettuihin periaatteisiin, jotka seurakunta antaa vastuunkantajilleen. (Pruuki 2010, 84.) Isosella on merkittävä osa rippikoulussa. Etenkin ryhmähengen luomisessa isosella on suuri rooli. Isonen on yhdessä muun vetäjäporukan kanssa luomassa rippikoululaisille ainutlaatuista kokemusta: minun riparini. Tämän vuoksi isosen tulee ottaa rippikoulu tosissaan – ja sitä paitsi hänhän on rippikoulussa töissä. Jokaisen rippikoulun vetäjän ja isosen tulee muistaa, että rippikoulu on ennen kaikkea rippikoululaisia varten ja ainutlaatuinen kokemus heidän elämässään. (Nuojua & Kumlander 2009, 9.)

Isosen tärkeimpänä tehtävänä seurakunnan työntekijöiden mukaan on huolehtia omasta ryhmästä. Myös rippikoululaiset odottavat samaa asiaa. Isosen hoitaessa tehtävänsä mallikkaasti tulee takuu myös siitä, että jokainen rippikoululainen tulee riittävästi huomatuksi. Isosella voi olla monia erilaisia tehtäviä rippikoulussa, mutta ensisijaisena tavoitteena on, että rippikoulun aikana rippikoululaisen ja isosen välille syntyisi luotamuksellinen suhde, johon rippikoululainen voisi tukeutua, etenkin nuoren etsiessä paikkaansa seurakunnassa rippikoulun jälkeen. (Kirkkohallitus 2002, 377.)

Isonen kuuntelee, viihdyttää, nauraa ja on olkapää rippikoululaiselle, johon voi nojata. Rippikoululaisen kertoessa henkilökohtaisia asioita isoselle on muistettava vaitiolovelvollisuus. Kuitenkin leirin turvallisuutta ja elämää koskevat asiat on kerrottava vetäjälle. Toisinaan näiden kahden asia, tiedonantovelvollisuuden ja vaitiolovelvollisuuden erottaminen vaatii pelisilmää. Mikäli isonen vasta pohtii asian kertomista, kannattaa toimia varman päälle ja kertoa vetäjille jo siinä vaiheessa. (Nuojua & Kumlander 2009, 9.)

Raamatturyhmien ja ryhmätöiden ohjaamiseen voivat isokset sopia erinomaisesti, jos he saavat tehtävänsä riittävästi ohjausta rippikoulun aikana. On hyvä, että rippikoululaisella on tilaisuus keskustella nuorten kesken elämän

ja uskon kysymyksistä, koska aikuisen läsnä ollessa keskustelun sävyllä on tapana muuttua. Lisäksi ryhmätilanteiden ohjaaminen ja niihin liittyvä opetusvastuu kasvattaa isosia. Raamatturyhmien ohjaustilanteissa rippikoulun kokonaisopetus avautuu nuorten omiin aitoihin elämäntilanteisiin isosten elämäkokemuksen ansiosta. (Kirkkohallitus 2002, 378.)

Isosryhmien ryhmätyöskentelyyn kokoonnutaan isosten johdolla. Ryhmätyöskentelyn kannalta kokoontumispaikalla on suuri vaikutus, joten paikat on hyvä jakaa etukäteen. Ryhmän kokoontumispaikassa tulee kiinnittää huomiota siihen, miten rippikoululaiset sijottuvat tlaan. Usein rinkiin asettuminen on paras vaihtoehto. Huonoin vaihtoehto on taas se, että ryhmäläiset istuvat huoneessa kukin omassa nurkassaan. (Nuojua & Kumlander 2009, 35.)

Menestyäkseen raamattupiirin vetämisessä isosen tulee tutustua Raamatun keskeiseen sanomaan. Edellytyksenä ryhmähetken menestykkääseen vetämisen rippikoulussa on isosen laajempi tuntemus Raamatusta kuin vain käsiteltävän tekstin osalta. Isosen on hyvä lukea Raamattua isoskoulutuksen aikana ja tutustua siihen. (Kiilunen, Rantavuori & Salo 2002, 21.)

Isonen tarvitsee työntekijän tukea omassa ryhmänohjauksessaan. Isosen on myös hyvä tunnistaa ryhmäprosessin vaiheet vetäessään ryhmää. Erityisesti kuohuntavaihe on haasteellinen nuorelle ryhmänohjaajalle

Suurin haaste ryhmän ohjaajalla on ottaa kuohuntavaihe vastaan sellaisena kuin se tulee ja pitää kiinni tehdyistä sopimuksista ja perustehtävästä. Annetut tai sovitut säännöt voivat saada kovaakin kritiikkiä, mutta niiden luoma rakenne on ryhmän suoja. Ryhmän ohjaaminen on hyvää silloin, kun asiat kohdataan ja pohditaan. Ohjaajan ei tarvitse miellyttää tai antaa periksi, mutta ei tule myöskään luovuttaa. Mahdollisista esiintyneistä ongelmista on syytä jutella, kun samaan aikaan ryhmä- tai leirikäytäntöjä jatketaan entiseen tapaan. Ryhmän ohjaamisessa tarvittava genaratiivisuus on tasapainoista isällisyyttä ja äidillisyyttä ohjaajan sukupuolesta riippumatta. Tietenkin tämä on ihanne, mutta

voi sellaisenaan toimia apuna ohjaajaan hyvän asenteen löytämisessä. (Niemistö 2004, 96–97.)

4.4 Isosen rooli rippikoulussa Sodankylän seurakunnassa

Sodankylän seurakunnassa isosen rooli on keskeinen rippikoulutyössä. Isosilla on Sodankylän seurakunnan leirijaksoilla paljon vastuutehtäviä. Isosia kunnioitetaan ja heitä pidetään osana rippikouluvetäjätiimiä. Sodankylän rippikoulu koostuu aloitusjaksosta, perus- eli leirijaksosta ja päätösjaksosta. Isokset osallistuvat rippikoulun jokaiseen vaiheeseen. Aloitusjakson aikana isokset osallistuvat aloituspäivään, jossa he esittäytyvät ja tutustuvat rippikoululaisiin. Aloituspäivään osallistuvat myös rippikoululaisten vanhemmat, joten isokset tulevat tutuiksi myös heille. (Sodankylän seurakunta 2008.) Ennen leirijaksoa rippikoulun vetäjät ja isokset pitävät yhteisen palaverin. Palaveri pyritään pitämään aika lähellä leirijakson alkamisajankohtaa, yleensä noin viikkoa ennen.

Leiripalaverissa isokset ja vetäjät käyvät yhdessä läpi rippikoululeirin päiväohjelman ja jakavat eri vastuuvuorot: hartausvuorot ja päivystysvuorot. Sodankylän seurakunnan rippikoululeireillä isosen tehtäviä ovat iltahartauden pitäminen, päivystäminen, raamattupiirien vetäminen, iltaohjelman suunnittelu sekä yhdessä oman ryhmän kanssa tarjottimien peseminen, ruokapöytien pyyhkiminen, yhteisten tilojen siistiminen ja imuroiminen sekä leirijumalanpalveluksen järjestämiseen osallistuminen.

Isosen ollessa rippikoululeirillä päivystäjänä hän huolehtii, että leiri pysyy aikataulussa. Päivystävä isonen päivittää aamulla leirin päiväohjelman. Päivystäjä toimii yhdessä leirin vetäjien kanssa ja tarkastuttaa päiväohjelman vetäjällä ennen sen laittamista esille. Lisäksi päivystäjä soittaa kelloa oppituntien ja yhteisten hetkien alkamisen merkiksi. Päivystäjän ryhmä siistii ja imuroi toimiston päivittäisen siivoushetken aikana.

Leirijaksolla isokset suunnittelevat iltaohjelman yhdessä leirin vetäjän tai leiriavustajan kanssa. Leirin vetäjä ja leiriavustaja voivat halutessaan hylätä isosten leikki- ja sketsiehdotukset, jos he katsovat ettei kyseinen leikki tai sketsi ole sopiva rippikouluun tai se ei oikein sovi kyseisellä rippikouluryhmälle. Esimerkiksi nolausleikit ovat Sodankylän seurakunnan rippikoululeireillä kiellettyjä ja jos rippikouluryhmässä on liikuntarajoitteisia pyritään iltaohjelmaleikit suunnittelemaan niin, että jokaisen leiriläisen on mahdollista osallistua niihin.

Leirillä on joka päivä päivällisen jälkeen yhteinen siivoushetki. Tällöin isosryhmät siivoavat yhteiset tilat oman tehtävänsä mukaisesti. Lisäksi isonen valmistelee ainakin kerran rippikoululeirin aikana leirijumalanpalveluksen yhdessä oman isosryhmänsä ja leirin vetäjän kanssa. Isosryhmä tekee isosen avustuksella esirukouksen jumalanpalvelukseen sekä lukee tekstit. Lisäksi vetäjä voi pyytää ryhmää osallistumaan saarnan toteutukseen ja valitsee ryhmän kanssa leirijumalanpalveluksessa laulettavat virret ja nuorten veisulaulut.

Sodankylän seurakunnan rippikoululeirillä pidetään joka ilta leiripalaveri, jossa isokset saavat kertoa päivän kuulumisensa ja mahdolliset huomioimansa asiat rippikoulun vetäjille. Iltapalavereissa voidaan keskustella, esimerkiksi oman isosryhmän toimivuudesta ja isokset saavat jakaa omia tuntemuksiansa. Joka päivä pidetään myös jonkun leirinvetäjän kanssa isospalaveri, jossa myös on mahdollista jakaa omia havaintoja.

4.5 Isosen valmistaminen ryhmänohjaukseen

Sodankylän seurakunnassa järjestetään kaksivuotinen isoskoulutus. Isoskoulutuksen aikana harjoitellaan ryhmänohjausta, leikin vetämistä ja hartauden pitämistä. Lisäksi koulutuksen aikana pohditaan omaa isosroolia ja vastuuta. Luonnollisesti isoskoulutuksen aikana pohditaan myös elämän arvoja, tutkitaan Raamattua ja opitaan toimimaan erilaisissa ryhmissä. Sodankylän

seurakunnassa rippikoululeirillä isosten kanssa pidetään aina aamupäivän oppituntien aikana palaveri, jota vetää joko toinen vetäjistä tai leiriavustaja. Palaverissa valmistellaan iltaohjelma ja käydään lävitse päivän raamattupiirin eli raamiksien aihe. Vetäjä pitää raamiksien isosille, jotta käsiteltävä aihe tulisi tutuksi. Mikäli raamattupiirin aiheesta herää kysyttävää tai jokin asia jää mietityttämään isosta, voi aamupäivän palaverissa selvittää asiat.

Mikäli ryhmässä ilmenee ongelmia ja isonen kokee turvattomuutta, rippikoulun vetäjä tai leiriavustaja voi osallistua isosen vetämiin raamiksiin. Usein pelkkä vetäjän läsnäolo rauhoittaa ryhmää ja vahvistaa isosta.

Uusille isosille on leirin alkaessa hyvä käydä raamiksien periaatteet huolellisesti lävitse. Leireillä "vanhemmat" eli kokeneemmat isokset ovat tärkeitä. Sodankylän seurakunnassa pyritään järjestämään isosvalinnat niin, että jokaisella leirillä olisi kaksi kokenutta ja kolme uutta. Lisäksi on tärkeää, että työntekijä tutustuu isosiin, jotta hän osaa tukea heitä tarvittaessa. Kahden vuoden aikana nuoristotyönohjaajat oppivat tuntemaan isosensa melko hyvin ja heillä on luottamussuhde isosiin. Tämä on ehdotonta, jotta isokset voivat turvallisesti vetää ryhmälleen raamattupiirejä. Isokset kasvavat vastuuseen, mutta työntekijän tulee muistaa heidän olevan myös nuoria.

Sodankylän rippikoululeirillä isokset jakavat ryhmiensä kokoontumispaikat vetäjän kanssa ensimmäisessä raamattupiiripalaverissa. Kokoontumispaikat ovat samat koko leirin ajan. Sodankylän seurakunnassa isokset lukevat ja tutustuvat Raamattuun isoskoulutuksessa. Lisäksi isosia tuetaan lukemaan Raamattua myös vapaa-aikanaan.

5 RAAMATTUPIIRIAINEISTO

5.1 Produktion aihe

Tein opinnäytetyönäni produktiivisen Sodankylän seurakunnalle. Loin raamattupiiriaineiston seurakunnan rippikoulun leirijaksolle. Raamattupiirejä vetävät seurakunnan koulutetut isokset pienryhmissä. Aihe opinnäytetyöhöni nousi Sodankylän seurakunnan pyynnöstä, seurakunnan rippikoululeireillä käytössä olevaa raamattupiiriaineistoa haluttiin uudistaa ja kehittää. Yhteistyöhenkilönä opinnäytetyöhankkeessa seurakunnasta toimi nuorisotyönohjaaja Kaisa-Sisko Jauhainen. Opinnäytesopimus allekirjoitettiin Sodankylän seurakunnan kanssa syksyllä 2008. Opinnäytetyön hankesuunnitelma valmistui syksyllä 2008.

Olin motivoitunut tekemään uuden raamattupiiriaineiston Sodankylän seurakunnan rippikoulutyöhön. Olen itse toiminut aktiivisesti Sodankylän seurakunnan nuorisotyössä ja olin seurakunnan rippikoululeireillä isosena vuosina 2003-2006. Oma kokemukseni vanhasta raamattupiiriaineistosta oli melko huono. Sodankylän seurakunnan vanha raamattupiiriaineisto ei oikein herättänyt keskustelua isosryhmässä. Kysymykset olivat usein itsestäänselviä, ja erillisiä tehtäviä aineistossa ei ollut ollenkaan. Näin ollen jaoin nuorisotyöntekijöiden kokemuksen, että uusi raamattupiiriaineisto olisi tarpeellinen.

5.2 Rippikoulu Sodankylän seurakunnassa

Sodankylän seurakunnassa järjestettiin vuonna 2009 viisi rippikoululeiriä. Rippikoululeireillä työskentelee aina kaksi työntekijää: pappi ja nuorisotyöntekijä. Lisäksi rippikouluopetukseen osallistuvat diakoniatyöntekijä ja kanttori. Rippikoululeireillä on myös yksi leiriavustaja sekä vähintään viisi isosta, jotka ovat käyneet Sodankylän seurakunnan kaksivuotisen isoskoulutuksen. Leiriavustaja on 18-vuotta täyttänyt hieman vanhempi nuori, jonka tehtävänä on

pääasiassa isoisten ohjeistaminen työntekijöiden apuna. (Sodankylän seurakunta 2008.)

Opetusmateriaaleina Sodankylän seurakunnan rippikoulussa käytetään Raamattua, katekismusta ja virsikirjaa. Rippikoululaiset saavat rippikoululeirinsä aloituspäivänä oman rippiraamatun. Rippikoulunuoret tutustuvat seurakunnan toimintaan ennen leirijakson alkamista. Suositeltavaa on osallistua viiteen jumalanpalvelukseen ja viiteen muuhun seurakunnan tilaisuuteen, kuten esimerkiksi nuorteniltaan, diakonia- ja lähetystapahtumiin, seurakuntailtoihin tai kirkollisiin toimitukseen (hautajaiset, ristiäiset, avioliittoon vihkiminen). Sodankylän sivukylissä asuvat voivat korvata jumalanpalveluskäyntejään seuraamalla televisio- tai radiojumalanpalveluksia. (Sodankylän seurakunta 2008.)

Rippikoulusuunnitelma 2001 sisältää aloitus-, perus- ja päätösjakson. Sodankylässä aloitusjakso toteutettiin vuonna 2008 rippikouluryhmäkohtaisena aloituspäivänä, johon kutsutaan myös nuorten vanhemmat. Sunnuntain jumalanpalveluksen jälkeen ryhmä kokoontuu seurakuntatalolle yhdessä vanhempien kanssa. Tulevan leirin nuorisotyönohjaaja, pappi, leiriavustaja ja isoiset ovat paikalla, tilaisuuteen voidaan kutsua myös muita työntekijöitä mahdollisuuksien mukaan. Aloituspäivän tarkoituksena on, että rippikoululainen saa perustietoa rippikoulusta ja seurakunnasta sekä lisävalmiuksia seurakunnan toimintaan tutustumiseen (joka on alkanut heti rippikouluun ilmoittautumisen yhteydessä). Lisäksi rippikoulunuori pääsee tutustumaan omaan ryhmäänsä, leirin ja seurakunnan muihin työntekijöihin. (Sodankylän seurakunta 2008.)

Aloituspäivän aikana nuorten vanhemmat tapaavat rippikoulutyöntekijöitä ja saavat informaatiota rippikoulusta. Lisäksi vanhemmilla on mahdollisuus keskustella ja esittää kysymyksiä rippikoulusta. Aloituspäivän tarkoituksena on myös luoda yhteyksiä rippikoululaisten koteihin. (Sodankylän seurakunta 2008.)

Sodankylässä rippikoulu painottuu perusjaksoon, joka toteutetaan seurakunnan omassa Sattasvaaran leirikeskuksessa viikon mittaisena leirinä. Perusjakso

päätyy albojen sovitukseseen seurakuntatalolla ja konfirmaatioharjoitukseen kirkossa viikkoleiriltä paluun yhteydessä. (Sodankylän seurakunta 2008.)

5.3 Raamattupiiriaineiston tavoitteet

Raamattupiiriaineiston (liite 1) luomisen alkuvaiheessa pyrin määrittelemään työskentelylleni tavoitteet. Ensimmäiseksi aineiston tavoitteeksi asetin Jumalan sanan kohtaamisen. Aineiston tavoitteena on, että rippikoulunuori tutustuisi Raamattuun ja näin ollen Jumalan sanaan. Raamattupiiriaineiston tulisi tukea nuorta itsenäiseen Raamatun lukemiseen ja tuoda Jumalan sana nuoren elämään ymmärrettävällä tavalla. Rippikoulun aikana oma rippiraamattu tulisi mahdollisimman tutuksi. Isosen ohjaamassa raamattupiirissä luetaan ja pohditaan Raamatun tekstejä. Raamatun käsittely ja lukeminen tulee tutuksi rippikoululaisille.

Toinen raamattupiiriaineiston tavoitteista on tuoda Raamatun tekstit nuorten pohdittaviksi nykypäivään. Nuoret havaitsisivat Raamatun tekstien vaikuttavan vielä nykypäivänäkin. Rippikoulusuunnitelma 2001 mukaan kirkon uskon sisältö ja uskon merkitys tulevat pohdittavaksi myös nuorelle merkittävien asioiden yhteydessä. Näin kirkon uskon sisällöt auttava nuorta hänen arvopohdinnoissaan ja valinnoissaan (Rippikoulusuunnitelma 2001, 24). Raamattupiiriin tulisi tukea juuri tätä rippikoulun tavoitetta. Nuoret kokisivat, että raamatuntekstit auttavat heitä eri elämänvaiheissa ja valinnoissa.

Kolmantena tavoitteena on isosten tukeminen ja kasvattaminen heidän omassa hengellisyydessään ja kasvussaan. Sodankylän seurakunnan rippikoululeirien isokset ovat keskimäärin 17–19-vuotiaita. Raamattupiiriaineistolla toivon vahvistavani sitä, että nuorilla on paikka seurakunnan hengellisessä työssä.

5.4 Raamattupiiriaineiston ensimmäisen version tekeminen

Aloitin raamattupiiriaineistotyöskentelyn syksyllä 2007. Tutustuin muihin vastaaviin opinnäytetöihin sekä perehdyin aiheen kirjallisuuteen. Syksyllä 2008 aloitin raamattupiiriaineiston luomisen. Alustava versio raamattupiirimateriaalista valmistui joulukuussa 2008.

Syksyllä 2008 haastattelin seurakunnan nuorisotyöntekijää, saadakseni tietää seurakunnan odotukset raamattupiiriaineistolta. Seurakunnan nuorisotyönohjaaja toivoi, että raamattupiiriaineisto käsittelisi Jeesuksen elämää lapsuudesta ylönousemukseen, jotta rippikoululaisille muodostuisi käsitys Jeesuksen elämänkaaresta. Raamattupiiriaineistosta tuli seitsenosainen, koska Sodankylän seurakunnan rippikoululeirijaksot kestävät viikon verran. Näin jokaiselle rippikoululeirin päivälle on oma työskentelymateriaali.

Raamattupiiriaineiston haluttiin olevan yhdestä evankeliumista. Tämä ajatus sai vahvistusta myös rippikoulusuunnitelmasta. Rippikoulusuunnitelma 2001 mukaan rippikoulun yhtenä tavoitteena on, että nuori tuntee Jeesuksen Kristuksena, Jumalan Poikana ja hänen pelastustyönsä. Tähän käsittelyyn RKS 2001 mukaan voidaan liittää yhden evankeliumin yhtenäisen lukemisen rippikoulun aikana. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 25.)

Sodankylän seurakunnan nuorisotyöntekijöillä oli toivomus, että raamattupiiriaineisto käsittelisi jotain muuta evankeliumia kuin Johannesta, sillä edellinen raamattupiiriaineisto käsitteli Johanneksen evankeliumia. Lisäksi ennen Johanneksen evankeliumia seurakunnan raamattuaineisto oli käsitellyt Markuksen evankeliumi.

Uuden testamentin teksteistä yli neljännes on peräisin evankelista Luukkaalta. Mikäli Uuden testamentin teologeja arvioitaisiin sen mukaan, kuinka paljon kukin on kirjoittanut, olisi Luukas heistä merkittävin. Luukas kirjoitti kaksiosaisen teoksen: evankeliumin, joka kertoo Jeesuksen elämänvaiheista sekä Apostolien teot, joka jatkaa siitä mihin evankeliumi päättyi. (Kuula, Nissinen & Riekkinen

2008, 229.) Tutustuminen Luukkaan evankeliumiin tarjoaa jatkumon Apostolien teoissa. Evankelista Luukkaan teksti on helppolukuista ja etenee kronologisesti. Nuorille tulee tutuksi Luukkaan evankeliumi. Raamattupiiri tukee tutustumaan ja lukemaan Raamattua itsenäisesti. Rippikoulun raamattutyöskentely tukisi myös tutustumaan, esimerkiksi Apostolien tekoihin.

Teologi Jukka Norvannon (2007) mukaan Luukkaan evankeliumi voidaan sanoa olevan helpoin Raamatun kirjoista. Sen vuoksi se sopii hyvin ensimmäiseksi luettavaksi Raamatun kirjaksi. Jotkut pitävät Johanneksen evankeliumia parhaana ensimmäisenä kirjana, koska se tuo evankeliumikirjoista selkeimmin esille Jeesuksen jumaluuden. Johanneksen evankeliumin on kuitenkin luonteeltaan filosofinen, minkä vuoksi se voi olla paikoin vaikeaselkoinen. Helpoimmaksi evankeliumiksi Luukkaan tekee se, että siinä ei edellytetä lukijalta ennakkotietoja Vanhasta Testamentista tai Jeesuksesta. Siinä ei ole myöskään aamen-sanaa lukuun ottamatta ollenkaan aramean- tai hepreankielisiä sanoja. (Norvanto 2007, 26.) Norvannon ajatukset vahvistavat käsitystäni, että raamattupiiriaineisto olisi hyvä luoda juuri Luukkaan evankeliumista.

Luukkaan evankeliumissa on monia tunnettuja kertomuksia, mitä muissa evankeliumeissa ei kerrota, esimerkiksi Tuhlaajapojan kertomus ja Emmauksen tien tapahtumat. Halusin, että nämä kertomukset tulisivat käsiteltäväksi raamattupiirissä, siksi valitsin käsiteltäväksi Markuksen, Johanneksen ja Matteuksen sijaan Luukkaan evankeliumin.

Aineiston ensimmäinen osio käsittelee Jeesuksen lapsuutta. Aineisto etenee kronologisesti käsitellen Jeesuksen elämän eri vaiheita. Päätin keskittyä osiota luodessani Jeesuksen opettamiseen temppelissä 12-vuotiaana. Monille Jeesuksen syntymän tapahtumat ovat tuttuja, koska perinteisesti jouluevankeliumi luetaan juuri Luukkaan evankeliumista. Lisäksi koulun uskonnonopetuksessa sekä rippikoulun raamattuopetuksessa usein kerrataan Jeesuksen syntymän tapahtumat. Jeesuksen varsinaisesta lapsuudesta taas puhutaan harvemmin ja 12-vuotiaan Jeesuksen vierailusta temppelistä kertoo

vain Luukaksen evankeliumi. Näin minusta tuntui luontevalta ottaa aineiston ensimmäisen osion pohdittavaksi Jeesuksen vierailu temppelissä 12-vuotiaana.

Raamattupiiriaineisto on osa rippikoulukokonaisuutta, joten luodessani raamaattupiiriaineistoa juuri rippikoululeirille, minun tuli huomioida myös leirin arki. Ensimmäinen raamiskerta on Sodankylän seurakunnan rippikoululeireillä usein se ensimmäinen yhteinen hetki, jonka isosryhmä viettää yhdessä. Näin ollen minusta oli luonnollista tuoda ensimmäiseen raamattupiiriosioon myös tutustumista. Isosen tehtävänä on selittää ensimmäisellä raamiskerralla, mikä raamis on ja mitä siellä tapahtuu. Lisäksi isosryhmän on hyvä tutustua toisiinsa ja näin ollen ryhmäytyminen voi alkaa. Ensimmäisen osion tehtävä on hieman irrallaan käsitelystä aiheesta, mutta oleellinen isosryhmälle ja sen tulevalle työskentelylle. Ensimmäisen osion tehtävässä ryhmän tulee tehdä omasta ryhmästä kartongille taulu, jossa ilmenevät kaikki ryhmän jäsenet sekä tietoa ryhmäläisistä, kuten esimerkiksi harrastukset, syntymäpäivä jne.

Aineiston toisen osion aiheena on Jeesuksen opetustoiminnan alkaminen. Osion alussa kerrotaan lyhyesti Johannes Kastajan tekemästä kasteesta Jeesukselle. Siitä katsotaan alkaneen Jeesuksen julkinen toiminta. Kasteen jälkeen Jeesusta koeteltiin autiomaassa 40 päivää. Keskitin toisen raamattupiiriin osion juuri näihin Jeesuksen koettelemuksiin. Valmistellessani raamattupiiriaineistoa luin Luukkaan evankeliumin useampaan otteeseen. Jeesuksen koettelemusten kuvaaminen ja hänen keskustelunsa pahalaisen kanssa herättivät minussa paljon erilaisia ajatuksia, ja halusin tuoda tämän Luukkaan evankeliumin kohdan raamaattupiiriaineistoon. Minusta tuntui, että kyseisellä kohdalla voisi olla annettavaa rippikoulunuorille sekä isosille.

Toisen osion tehtävän tavoitteena on siirtää Jeesuksen koettelemukset nykypäivään ja lähelle nuoria. Tehtävänä on miettiä nykypäivän kiusauksia ja muodostaa niistä ikäänkuin iltapäivälehdessä lööppi. Halusin tehtävän kautta tuoda Sanan nykypäivään, jotta nuoret kokisivat sen myös omassa elämässään.

Kolmas osio käsittelee Jeesuksen opetuslapsia ja valitsin käsiteltäväksi kohdaksi: Jeesus kutsuu Pietarin. Osion tavoitteena on saada rippikoululaiset ymmärtämään miten Jeesus kokosi 12 opetuslastaan ja miten merkittävää se oli opetuslapsille. Valitsin Pietarin, koska hän on ehkä opetuslapsista tunnetuin henkilö. Minusta oli mielekästä keskittyä tähän alkuseurakunnan johtavaan hahmoon. Kysymysten asettelussa halusin ohjata rippikoululaisia ajattelemaan, millaisen mullistavan muutoksen Pietari, ja moni muu opetuslapsi, koki elämässään lähtiessään seuraamaan Jeesusta.

Kolmannen osion tehtävänä on luoda seurakunnalle “mainoslause”. Ryhmien tulee miettiä, miten ihmisiä voitaisiin kutsua osaksi seurakunnan toimintaa. Mitä seurakunnalla on tarjottavana ihmisille ja miten ihmisiä voitaisiin kutsua mukaan. Halusin tuoda raamatunkohdan nuorten elämään. Tarkasteltuaan Pietarin seuraamista he miettivät tehtävässä miksi ja miten ihmiset seuraavat Jeesusta tänä päivänä.

Neljännän osion aiheena ovat Jeesuksen ihmeteot. Osion tavoitteena on tutustuttaa rippikoululaisia Jeesuksen opetus- ja parannustoimintaan. Valitsin kymmenen spitaalisen parantamisen, koska minusta kertomus ihmeteosta on ajatuksia herättävä. Lisäksi koin, että spitaalisten suhtautuminen saamaansa apuun oli helppo tuoda pohdittavaksi osion kysymyksessä: miten me suhtaudumme Jumalalta saamaamme apuun? Neljännän osion tavoitteena on saada nuoret pohtimaan omaa suhtautumistaan avun ja kaiken hyvän saamiseen.

Neljännän osion tehtävä poikkeaa hieman raamattukohtaa koskevista kysymyksistä. Keskusteluosuudessa haluan herättää pohdintaa ihmisen kiitollisuudesta saamastaan avusta, mutta tehtävässä haluan tutustuttaa nuoria useampiin Jeesuksen ihmetekoihin. Ryhmien tehtävänä on luoda oma raamattunäytelmä. Isoiset jakavat leirin vetäjän johdolla jokaiselle ryhmälle yhden Luukkaan evankeliumissa kerrotun Jeesuksen vertauksen. Vertaukset ovat kylväjä, tuhlaajapoika, laupias samarialainen, eksynyt lammas ja suuret pidot. Ryhmän tehtävänä on miettiä, miten tilanne esiintyisi nykypäivänä. Miten Jeeus kertoisi vertauksen

nykypäivän ihmisille? Ketkä ovat tämän päivän avuntarvitsijoita? Minkälaisissa tilanteissa Jumalalta pyydetään apua?

Viides osio käsittelee Juudaksen kavallusta. Käsiteltävänä raamatunkohtana on Jeesuksen ja opetuslasten pääsiäisateria. Työskentelyn tavoitteena on kerrata Juudaksen kavallus ja Jeesuksen vangitseminen. Lisäksi keskustelun aiheena viidennessä osiossa on petos. Pohdittavissa kysymyksissä haluan herättää rippikoulunuoria pohtimaan miksi ihmisten välillä on petosta ja miltä se voi tuntua. Lisäksi halusin viidennessä osiossa saada nuoret pohtimaan millaisia Jeesuksen opetuslapset oikein olivat. Osion yhtenä tavoitteena on saada nuoret ymmärtämään, että opetuslapset olivat tavallisia miehiä. Jeesuksen seuraajilta ei siis odoteta ihmeitä tänäkään päivänä. Tehtäväosiossa ryhmän tulee piirtää viimeisestä ateriasta sarjakuva, jossa tulee ilmi Juudaksen, Jeesuksen ja muiden opetuslasten ajatuksia. Näin nuoret pohtivat, miltä Juudaksesta, Jeesuksesta ja muista opetuslapsista mahtoi tuntua.

Raamattupiiriaineiston kuudennen osion aiheena on Jeesuksen tuomitseminen ja ristiinnaulitseminen. Tavoitteena on tutustua Jeesuksen ristiinnaulitsemisen eri vaiheisiin sekä pohtia Jeesuksen kuolemaa. Kuudennen työskentelykerran keskusteluosuudessa ollaan kristinuskon keskeisen sanoman äärellä: Miksi Jeesus kuoli? Tehtävänä kuudennessä osiossa on tehdä oma anteeksiannonristi Raamatun väliin. Näin nuoret pohtivat omaa elämäänsä ja niitä asioita, joille pyytävät anteeksiantoa.

Seitsemäs osio käsittelee Jeesuksen ylösnousemusta. Työskentelyn tavoitteena on tutustua Jeesuksen ylösnousemuksen tapahtumiin ja Jeesuksen ilmestymiseen. Osion tehtävää varten olen koonnut käsiteltävän raamatunkohdan kirjoitettuna erilaisilla murteilla. Halusin tuoda esille rippikoululaisille, että kristillistä kirjallisuutta on monenlaista.

5.5 Aineiston arviointi ja siitä saatu palaute

Arvioin raamattupiiriaineistoa Sodankylän seurakunnan vuoden 2009 ensimmäisellä rippikoululeirillä 27.12.2008–3.1.2009 välisenä aikana. Leirille osallistui 23 rippikoululaista ja 5 isosta. Itse toimin rippikoululeirillä leiriavustajana. Lisäksi leirin vetäjinä toimivat pappi ja nuorisotyönohjaaja.

Ensimmäisenä leiripäivänä rippikoululaiset jaettiin isosryhmiin, joissa he joka iltapäivä leirin aikana kokoontuivat isosen vetämään raamattupiiriin eli raamikseen. Joka aamupäivä kävimme isosten kanssa raamiksien yhdessä lävitse. Minä johdin raamattupiiriä ja vietimme isosten kanssa yhteisen raamattupiirin. Tarkoituksena oli tehdä materiaali tutuksi isosille, jotta he pystyvät johtamaan keskustelua omassa ryhmässään. Lisäksi yhteinen alustus antoi mahdollisuuden kysyä mahdollisia epäselviä asioita.

Jokaisena päivänä isosten vetämän raamiksien jälkeen isokset täyttivät arviointilomakkeet (liite 2). Lomakkeiden täyttämisen jälkeen kävin yhdessä suullisesti läpi myös isosten antaman palautteen. Käydessämme lomakkeita läpi kirjasin itselleni myös isosten antaman suullisen palautteen. Havaitsin, että suullinen palaute oli usein antoisampaa kuin kirjallinen palaute. Varsinkin rippikoululeirin lopussa kirjallisesti annettu palaute isosilta niukkeni, mutta suullinen palaute lisääntyi.

Ensimmäinen kysymys koski raamiksessa ollutta yleistunnelmaa. Isosten tuli pohtia, oliko tunnelma raamiksien aikana loistava, hyvä, kohtalainen vai huono. Keskiarvoltaan tunnelma oli raamiksissa hyvä. Muutamilla työskentelykerroilla isonen oli merkannut tunnelman loistavaksi ja osa kohtalaiseksi. Tunnelmaan vaikuttivat isosen oma innostuneisuus ja päivän muut tapahtumat. Raamiksien tehtävällä tuntui olevan suuresti vaikutusta ryhmän yleistunnelmaan niissä.

Toinen kysymys arviointilomakkeessa koski raamattupiirin aihevalintaa. Halusin selvittää kokivatko isokset annetun aiheen ja raamatunkohdan mielekkääksi. Yleisesti raamattupiirin eri osioiden aiheet koettiin mielenkiintoisiksi ja hyväiksi.

Raamiksen aihe oli mielestäni ihan mielenkiintoinen, selkeä ja hyvä startti raamikselle. (osio 1 isonen a)

Raamiksen aihe oli mielestäni hyvä. Ei ole yleisimpiä aiheita ja sen takia hyvä. (osio 1 isonen d)

Annettu aihe sai myös kritiikkiä. Isokset totesivat osan aiheista olleen liiankin tuttuja ja näin ollen aihe tuntui kuluneelta.

Raamiksen aihe oli mielestäni: hyvä, vaikkakin kulunut (osio 4 isonen a)

Raamiksen aihe oli mielestäni ihan hyvä, kuultu monesti (osio 5 isonen c)

Isokset totesivat, ettei tunnettu aihe ole välttämättä huono, mutta oman ryhmänohjaamisen motivaation he totesivat olleen paremman ja olon innostuneemman, kun käsitelty aihe ei ollut kaikille niin tuttu. Isokset sanoivat, että osa aiheista on hyvin tuttuja, mutta niistä syntyi silti keskustelua, ja näin työskentely koettiin mielekkääksi. (Suullinen palaute 31.12.2008.)

Aihe oli mielestäni tuttu, mutta silti siitä sai aika paljon irti (osio 6 isonen a)

Raamiksen aihe oli mielestäni hyvä ja tunnettu (osio 5 isonen d)

Seuraavaksi kysyin arviointilomakkeessa kysymysten laadusta. Halusin isosten kiinnostavan huomiota kysymysten asetteluun ja niiden toimivuuteen. Yleisesti ottaen tehdyt kysymykset koettiin hyväksi, keskustelua herättäviksi.

Kysymykset olivat hyviä, sillä nuoret joutuivat pohtimaan tekstiä vähän tarkemmin (osio 1 isonen a)

Kysymykset olivat hyviä, niistä sai keskustelua aikaiseksi
(osio 3 isonen a)

Yhteiset pohdintakysymykset koettiin kaikkein mielekkäimmiksi ja suorat kysymykset raamatunkohdasta taas hieman itsestään selviksi ja näin ollen hieman turhiksi.

Kysymykset olivat hieman itseään toistavia (osio 2 isonen a)

Pohdinnat hyviä, mutta suoraan tekstistä luettavat vähän itsestään selviä (osio 2 isonen b)

Isot totesivat pohdintakysymysten olevan hyviä, koska ne herättävät keskustelua. Niihin ei ole yhtä oikeaa vastausta, joten se motivoi jokaista ryhmäläistä sanomaan oman ajatuksensa. Pohdintakysymyksissä isosen on myös helpompi motivoida ryhmäläistään osallistumaan kysymällä suoraan ryhmäläisen mielipidettä asiaan. (Suullinen palaute 28.12.2008.)

Neljännessä kysymyksessä arviointilomakkeessa tiedustelin jäikö jokin mietityttämään raamiksessa, sen aiheessa tai käsitellyssä raamatunkohdassa. Ainoastaan yhdestä osiosta oli jäänyt mietityttämään raamatunkohta.

Minua jäi mietityttämään paholaisen kiusaaminen ja se loppu jotenki olisi halunnut tietää enemmän (osio 2 isonen c)

Toisinaan isot olivat vastanneet kohtaan humoristisesti.

Minua jäi mietityttämään, että mikä minua jäi mietityttämään
(osio 4 isonen a)

Viides kysymys koski annettua tehtävää. Tehtävä herätti isosissa eniten kiinnostusta ja se sai myös eniten kehittämissuhteita. Isot kokivat tehtävän

tärkeäksi ryhmän toimimisen kannalta. Kaikki eivät osallistuneet keskusteluun aktiivisesti, mutta tehtävän tekemiseen on helpompi motivoida. (Suullinen palaute 29.12.2008)

Tehtävä oli mielestäni huippu (osio 4 isonen b)

Tehtävä oli mielestäni tylsä. Siihen ei mennyt kauaa (osio 6 isonen a)

Tehtävä oli mielestäni hieman liian yksinkertainen (osio 2 isonen b)

Seuraavaksi kysyin mitä isokset jäivät kaipaamaan raamiksessa. Yleisin vastaus isosilla oli: ettei mitään. Muutamina kertoina isonen oli kommentoinut kysyttyä kohtaa.

Jäin kaipaamaan keskusteluja (osio 4 isonen e)

Jäin kaipaamaan monipuolisempaa tehtävää (osio 3 isonen b)

Arviointilomakkeen seitsemännessä kohdassa kysyin, mikä raamiksessa oli parasta isosten mielestä. Yleisin vastaus oli joko ryhmässä syntynyt keskustelu tai tehtävän tekeminen

Tehtävä oli mielestäni hyvä, koska ryhmäläiset pääsivät askartelemaan (osio 1 isonen b)

Parasta raamiksessa oli keskustelu (osio 3 isonen a)

Parasta raamiksessa oli porukka innostui näyttelemään (osio 4 isonen c)

Lopuksi jätin arviointilomakkeeseen kohdan, johon isokset saivat halutessaan sanoa vielä muutaman sanan. Haluaisin sanoa -kohdan kommentit olivat useimmin positiivisia kommentteja, ns. tsemppausviestejä.

Haluaisin vielä sanoa, että runko oli selkeä ja helposti lähestyttävä.
Hyvin rakennetut kysymykset (osio 1 isonen a)

Haluaisin vielä sanoa, että raamis toimi! (osio 1 isonen b)

Haluaisin vielä sanoa, että näytelmät on hyviä (osio 4 isonen c)

Isokset olivat myös jättäneet kehitysehdotuksia.

Haluaisin vielä sanoa: parempi tehtävä, johon saisi kulumaan loppu ajan, koska tällä aiheella ei meillä aikaa (osio 6 isonen a)

Haluaisin vielä sanoa: Raamis oli melko lyhyt, mutta tehtävä oli hyvä (osio 6 isonen d)

Pääasiassa isosten antama palaute oli positiivista. Yleisesti ottaen raamattuai-neisto oli toimiva.

Isosille tärkeä asia oli ajankäyttö raamoksen aikana. Osa raamattupiirimateriaa-leista oli hieman lyhyempiä ja osa pitempiä. Isosten antaman suullisen palaut-teen mukaan juuri oikein mitoitettu pituus raamattupiirimateriaalille on tärkeää. Tehtävän täytyy olla tarpeeksi laaja, jotta tekemistä riittää 45 minuutiksi, kuten on tarkoitettu. Lisäksi on yhtä tärkeää, ettei tehtävää ole raamikselle liikaa, jotta jää aikaa myös mahdollisille ulkoläksyjen suorittamiselle ja vapaalle jutustelulle. (Suullinen palaute 28.12.2008.)

Raamis oli melko lyhyt, mutta tehtävä oli hyvä
(osio 6 isonen d)

Kysymykset olivat hyviä, mutta nopeasti läpikäytyjä
(osio 6 isonen e)

5.6 Lopullisen raamattupiiriaineiston valmistuminen

Arviointileirin jälkeen opinnäytetyöni ei edennyt odotetulla tavalla vaan opinnäytetyöprosessi pysähtyi vuodeksi. Vuonna 2009 en edennyt materiaalin kanssa juuri ollenkaan vaan aineisto sai odottaa viimeistelyään melko pitkään. Syksyllä 2010 aloitin raamattupiiriaineiston lopullisen työstämisen. Palasin arviointileirillä tehtyihin muistiinpanoihin sekä isosten antamiin arviointilomakkeisiin. Työstin aineistoa pitkälti isosten antaminen palautteiden pohjalta. Muutin itsestäänselviksi koettujen kysymysten asettelua ja lisäsin pohdittavien kysymysten määrää. Lisäksi pyrin huomioimaan isosten antaman arvion raamattupiiriosion kestosta ja lisäsin lyhyeksi tuntuneisiin osioihin kysymyksiä sekä pyrin laajentamaan osaa tehtävistä.

Alustavan suunnitelman mukaan minun piti tehdä raamattuaineisto pienryhmätyöskentelyyn sekä ohjaajan opas. Ohjaajan opas ei kuitenkaan toteutunut. Ohjaajan opas olisi vaatinut lisää aikaa ja se olisi kasvattanut opinnäytteen laajuutta. Keskustelin ohjaajan oppaan poisjättämisestä arviointileirillä seurakunnantyöntekijöiden kanssa. He totesivat, ettei ohjaajan opas ollut välttämätön. Sen sijaan lisäsin raamattuaineiston alkuun raamoksen pelisäännöt, jotta työntekijä voi leirin alussa kerrata raamattupiirin kulun. Lisäksi ohjeistus tukee ja muistuttaa isosia raamikselle sovitusta pelisäännöistä.

Raamattuaineiston aiheiden alustukset olivat suurin puuttuva tekijä alustavasta materiaalista. Arviointia suorittaessa havaitsin, että jokaisen aihealueen alkuun tulee lisätä lyhyt alustus käsiteltävästä raamatunkohdasta ja Jeesuksen elämästä. Syksyllä 2010 työstin aineiston osioiden alustukset arviointileirillä tehtyjen muistiinpanojeni pohjalta. Raamattuaineisto valmistui lopulta alkuvuodesta 2011.

6 RAAMATTUPIIRIAINEISTON ARVIOINTI

6.1 Teoriaosuuden ja aineiston onnistuminen

Opinnäyteprosessini kesti pitkään. Aloitin opinnäytteen ideoinnin syksyllä 2008 ja prosessi kesti vuoden 2011 alkuun. Opinnäytteen teoriaosuus syntyi pitkässä ajanjaksossa, kuitenkin tiiviinä työskentelynä. Raamattupiiriaineisto syntyi nopeasti, mutta sen viimeistely kesti melkein kaksi vuotta. Produktio oli arviointivaiheessa vielä melko raaka versio ja tein siihen arviointiaikana paljon muutoksia niin sanotusti lennosta isosten ja omien kokemuksen perusteella.

Raamattupiiriaineiston yhtenä tavoitteenani oli tuoda raamantuntekstit tutuksi nuorille ja innostaa heitä lukemaan Raamattua itsenäisesti. Isosten arvioinnin perusteella koen, että tavoite toteutui osittain. Isosten palautteen mukaan suurin osa raamattupiiriaineiston osioista herätti keskustelua aiheesta sekä kiinnosti rippikoululaisia. Muutamaa osiota kritisoitiin siitä, että ne olivat liian yksipuolisia, eivätkä näin ollen herättäneet keskustelua toivotulla tavalla. Pysin kuitenkin muokkaamaan kyseisiä osioita niin, että ne ovat pitempiä ja sisältävät enemmän keskustelua herättäviä pohdintakysymyksiä.

Toinen asettamani tavoite koski Raamatun sanan tuomista lähelle nuoria. Halusin, että nuoret kokisivat Raamatun tukevan heitä elämässään ja ohjaavan heidän valintojaan. Tähän tavoitteeseeni pyrin pääsemään tekemällä raamattupiiriaineiston jokaiseen osioon kysymyksiä, jotka pohtivat raamatunkohtaa nykyhetkestä käsin. Esimerkiksi Jeesuksen koettelua käsitellessäni kehotin ryhmää pohtimaan miten me suhtaudumme kiusauksiin nykyään ja mitä nykypäivän kiusaukset ovat. Mielestäni tavoite onnistui vähintäänkin tyydyttävästi. Yleistunnelma oli isosten mukaan ryhmässä positiivinen eikä Raamatun lukemiseen suhtauduttu erityisen negatiivisesti. Lisäksi pohdintakysymykset olivat herättäneet mielenkiintoisia keskusteluja isosryhmissä.

Aineiston kolmantena tavoitteena oli tukea isosia heidän omassa hengellisyydessään ja paikassaan seurakunnassa. Tämä tavoite onnistui mielestäni erityisen hyvin. Isokset kokivat aineiston tukevan hyvin ryhmänohjaamista sekä raamattupiirin vetämisen mielekkääksi. Rippikoululeirin vetäjät tukivat isosjohtoista raamattupiiriä rippikoululeirillä. He kokivat, että raamattupiiriaineisto tuki isosia tarpeeksi ja oli vaikeustasoltaan sopiva nuorten käsiteltäväksi keskenään.

Ryhmäprosessin kuvaus ja pienryhmätyöskentelyn teoriaosuudet tukivat hyvin raamattupiirityöskentelyn ja –aineiston toteuttamista. Aineisto noudatti teoriaosuuden havaintoja. Olin pyrkinyt huomioimaan ryhmän eri kehitysvaiheet aineistoa luodessani. Esimerkiksi ryhmän tutustumisvaiheessa ensimmäinen osio on aihealueiltaan hieman tutumpi ja ryhmätehtävä ryhmäytymistä tukeva. Lisäksi toisen osion lööppi-tehtävä innosti isosryhmiä toimimaan yhdessä, mikä on myös ryhmäprosessin kannalta tärkeää.

Kirjoitin teoriaosuudessa osittain omien kokemuksieni ja havaintojeni pohjalta. Sodankylän seurakunnalla ei ole paikallissuunnitelmaa eikä isoskoulutuksen varsinaisia periaatteita ole kirjattu mihinkään. Seurakunnassa on pitkät perinteet omaava isoskoulutus, joka on muuttunut varsin vähän rippikoulusuunnitelmien uudistuessa. Olen itse toiminut Sodankylän seurakunnan isosena kolme vuotta, joten minulla on kokemusperäistä tietoa Sodankylän isostoiminnasta ja isosen roolista. Niinpä käytin teoriaosuudessa hyödyksi omaa kokemustani ja havaintojani.

6.2 Yhteistyön onnistuminen

Yhteistyö Sodankylän seurakunnan kanssa oli sujuvaa. Olin tietoinen siitä, että seurakunta tarvitsi uutta raamaattuopetusmateriaalia rippikoulutyöhön, koska olin itse ollut mukana Sodankylän seurakunnan rippikoulutyössä monta vuotta. Tuntui luontevalta ja helpolta aloittaa opinnäytetyhteistyö oman vanhan kotiseurakunnan kanssa. Sain raamattupiiriaineiston luomiseen melko lailla

vapaat kädet. Seurakunnan yhteistyöhenkilön kanssa loimme aineistolle raamit, mutta varsinaisen sisällön tuotin itse.

Aluksi minusta tuntui, että olisin kaivannut aineiston luomiseen apua yhteistyöhenkilöltä. Yhteydenpito keskittyi kuitenkin lähinnä puhelinkeskusteluihin sekä tulostetun aineiston lähettämiseen. Varsinaisen työntekijäpalautteen aineistosta sain vasta arviointileirillä.

Opinnäytetyöprosessin pitkittyminen oli pettymys yhteistyökumppanille. Alustavien suunnitelmien mukaan raamattupiirinaineiston tuli olla valmis käytettäväksi kesällä 2009. Viivästyksen vuoksi raamattupiirimateriaali tulee käyttöön Sodankylän seurakunnassa kesällä 2011. Seurakunta käytti aineiston alustavaa versiota kahdella leirillä vuonna 2009. Käytetty versio oli siis 27.12.2008–3.1.2009 testattu versio.

Opinnäytetyön yhteiskumppanina toimivat myös raamattupiiriaineiston arvoineet isokset. Isosista neljä oli kokeneita isosia. Isokset olivat erittäin motivoituneita kehittämään raamattupiiriaineistoa. Rippikoululeirin alussa esittelin lyhyesti opinnäytetyöni tavoitteet ja kerroin aineiston synnystä. Kerroin isosille, mitä odotuksia ja toiveita minulla oli aineiston arvioinnista rippikoululeirillä. Toivoin isosilta rehellisyyttä. Pyrin rohkaisemaan heitä ilmaisemaan oman mielipiteensä. Sanoin, että nyt heillä on mahdollisuus todella vaikuttaa, että olen kiitollinen jokaisesta kehitysideasta ja rakentavasta kritiikistä.

Yhteistyö isosten kanssa onnistui hyvin. Isokset sitoutuivat aineiston kehittämiseen ja pohtivat eri osioiden toimivuutta sekä innostavuutta. Alkuleiristä isokset kirjoittivat kirjallista palautetta myös huolellisesti arviointilomakkeeseen, mutta leirin kuluessa suullinen palaute kasvoi ja kirjallinen väheni. Aineiston uudelleentyyöstövaiheessa runsas kirjallinen palaute olisi ollut suureksi avuksi, mutta muistiot isosten suullisesta palautteesta auttoivat.

7 POHDINTA

7.1 Aineistosta nousseet kysymykset ja ammatillinen kasvu

Raamattupiiriaineistoa tehdessäni pohdin paljon työntekijän roolia isosten vetämässä raamattupiirityöskentelyssä. Sodankylän seurakunnassa isoskoulutus on kaksivuotinen. Koulutuksen aikana harjoitellaan ryhmänohjaustaitoja sekä kannustetaan nuoria isosen, ohjaajan tehtävässään. Seurakunnan isoskoulutus pyrkii kouluttamaan nuorista vastuullisia työkuppaneita rippikoulutyöhön. Tähän koulutukseen kuuluu olennaisesti nuorten vastuuttaminen ja osallistaminen.

Monille uusille isosille oman ryhmän vetäminen on jännittävää ja isokset tarvitsevat tukea ryhmänvetäjäroolissaan. Aineistoa tehdessäni pohdin miten teen materiaalista isosille apuvälineen. Aikaisempi raamismateriaali oli osittain liian yksinkertainen. Kysymykset olivat hieman itsestäänselviä ja niistä oli vaikea saada keskustelua aikaiseksi. Aineistoa työstäessäni huomasin kuitenkin usein itse ajattelevani liian vaikeasti, koska työstettävä teksti oli minulle tuttu. Menin ikäänkuin liian syvälle tekstiin enkä ajatellut kohderyhmääni, rippikoululaisia sekä isosia. Raamattupiiriaineiston arviointi, isosten palaute, kuitenkin karsi ja muokkasi vaikeasti ymmärrettäviä kysymyksiä.

Raamattupiiriaineiston luomisessa minulla oli haasteena luoda aineisto, joka palvelisi mahdollisimman monipuolisesti erilaisia ryhmäläisiä ja oppijoita. Isokset ja isosryhmät ovat jokainen ainutlaatuisia, joten aineiston tulisi olla monisyinen palvellakseen erilaisia ihmisiä. Kuitenkin aineiston tulee olla napakka ja selkeä kokonaisuus.

Työntekijän tulee olla tutustunut raamattupiirimateriaaliin ja aktiivisesti kiinnostunut isosten sekä leiriläisten ajatuksista. Arviointileirin aikana menin useimmiten käytävään valmiiksi odottamaan, kun nuoret palasivat raamiksistaan. Kyselin tunnelmia sekä annoin nuorten esitellä tuotoksiaan

minulle. Raamiksissa tehdyt julisteet ja piirrustukset kiinnitettiin leirikeskuksen käytävien seinille, jotta kaikki saattoivat tarkastella toisten ryhmien tuotoksia. Usein raamiksien jälkeen koko rippikoululeiri pyöri käytävillä katsomassa ja keskustelemassa toisten ryhmätöistä. Osa töistä myös esitetään iltaohjelmassa, kuten esimerkiksi raamattunäytelmät.

Raamattupiirityöskentelyn toimivuuden kannalta isosryhmän muodostuminen on tärkeää. Tehdessäni aineistoa pohdin ryhmien rakentumista ja isosen ryhmänohjaajaroolia. Aineiston tulee tukea isosen ohjaustyötä, mutta myös isosryhmien jakaminen on tärkeää. Sodankylän seurakunnassa isosryhmät jaetaan leireittäin erilaisilla periaatteilla, mutta muutamista peruseriaatteista pidetään kiinni. Sodankylä on pieni paikkakunta ja eri nuorten välillä saattaa olla perheriitoja ja muunlaista kitkaa. Nämä isosten suhteet rippikoululeiriläisiin ja mahdollisiin ryhmäläisiinsä pyritään selvittämään ennen leiriä. Ryhmiä miettiessä isosilta kysellään tuntevatko he joitain leiriläisiä jne. Rippikouluisosia valittaessa pyritään siihen etteivät lähisukulaiset, kuten esimerkiksi isosta, jonka pikkusisar on rippikoululainen ei laiteta samalle leirille. Myöskään seurustelevia pareja ei laiteta mielellään samalla leirille.

Olisi hyvä jos isokset ja leiriläiset tapaisivat ennen leirijaksoa. Itse kannatan isosryhmien jakamista vasta leirijaksolla. Tämä antaa mahdollisuuden tarkkailla rippikoululaisryhmää ennen leiriä ja antaa paljon tärkeää informaatiota isosryhmiä jaettaessa.

Opinnäyteprosessin aikana olen mielestäni kasvanut ammatillisesti. Erityisesti olen huomannut harkintakykyni kehittyneen suhteessa työn suunnitteluun. Osaan arvioida paremmin ajankäyttöä suunnitellessani toimintaa nuorille. Ohjauskokemukseni on kasvanut suuresti vuodesta 2008. Opinnäytetyöprosessin aikana oma ammatti-identiteetti on vahvistunut. Halusin tehdä produktin, jotta voisin opinnäytetyöprosessin aikana työskennellä ihmisten parissa ja luoda käytännöllistä materiaalia työhön. Koen onnistuneeni tässä tavoitteessani. Raamattupiiriaineisto vastaa Sodankylän seurakunnan asettamia vaatimuksia. Seura-

kunnan työntekijä on kertonut materiaalin tulevan rippikoulutyön käyttöön kesällä 2011.

Opinnäytetyöni produkti on valmistettu seurakuntatyöhön, mutta kirkon nuorisotyöntekijä kelpoisuuden lisäksi opinnäytetyöprosessi on myös vahvistanut sosionomin ammatillisuuttani. Sosionomin työssä ryhmän ohjaaminen on vahvasti läsnä sosionomin työssä. Opinnäytetyön aikana olen tutustunut ryhmäprosessiin ja ryhmän ohjaamiseen.

Osa ammatillista kasvua sosionomiksi on ollut isosten kanssa työskentely eli vapaaehtoisen ohjaaminen. Sosionomin ammatillisuuteen kuuluu osittain myös erilaisten vapaaehtoisryhminen ohjaaminen. Työskentely isosten kanssa opetti, mitä tulee huomioida ohjattaessa etenkin nuoria vapaaehtoisia. Uskon, että tästä kokemuksesta on hyötyä myös sosionomin työssä. Lisäksi opinnäytetyöprosessin aikana perehdyin nuoruuteen kehitysvaiheena. Suuntaudun lapsiin ja nuoriin, joten opinnäytetyön kohderyhmä on palvellut myös sosiaalisen alan ammatillisuuttani.

Opinnäytetyön prosessin aikana opin, kuinka tärkeää dokumentointi on. Produktion prosessia kirjoittaessani huomasin dokumentointini olisi voinut olla tarkempaa. Testatessani raamattupiiriaineistoa keräsin isosten suullista palautetta tekemällä omia muistiinpanoja. Jälkeenpäin totesin, että olisi ollut parempi, jos olisin nauhoittanut isosten kanssa tehdyt keskustelut tai pyytänyt jonkun ulkopuolisen tekemään muistiinpanoja isosten antamasta palautteesta. Keskittyessäni keskusteluun isosten kanssa, jätin jotain kommentteja kirjamatta. Kuitenkin isosten antama kirjallinen palaute tuki hyvin heidän suullisesta palautteesta kirjaamiani muistiinpanoja.

7.2 Eettiset kysymykset

Raamattupiiriaineistoa tehdessäni pohdin oman näkemykseni vaikutusta materiaalissa. Loin raamattutyöskentelyaineiston itselleni katsomien

raamantunkohtien pohjalta ja väistämättä kysymysten asetteluillani luon raamatunkohdalle tulkintaa sekä ohjaan keskustelua tiettyyn haluaamaani suuntaan. Raamattupiiriaineiston työstövaiheessa mietin, miten vältyn korostamasta liikaa omaa näkemystäni. Aloittaessani raamattupiiriaineiston tekemisen asetin yhdeksi tavoitteekseni nuorten oman raamatunlukuinnostuksen lisäämisen sekä nuorten tukemisen oman henkilökohtaiseen raamatun tutkimiseen, jotta he löytäisivät raamatun sanojen merkityksen omassa elämässään.

Pohdin kysymyksiä muodostaessani, miten vältän oman tulkintani näkymisen annetussa aiheessa. Väistämättä työskentelyn edessä jouduin toteamaan, etten pysty tekemään täysin itsestäni riippumatonta materiaalia. Aineistosta tuli osittain minun näköiseni. Kuitenkin pyrin tekemään jokaiseen työskentelyosioon mahdollisimman paljon pohdintatehtäviä. Pohtivissa kysymyksissä en voi tuoda omaa näkemystäni julki osallistumatta ryhmän toimintaan. Pohtivissa kysymyksissä vain haastan ryhmää miettimään asiaa. Toisaalta, minähän ohjaan materiaalillani, mitä asioita olisi syytä pohtia.

Produktion yksi suurimmista eettisistä kysymyksistä oli mielestäni raamisten vastuukysymys: nuori ohjaamassa toisia nuoria. Sodankylän seurakunnan isokset ovat keskimäärin 17-19 vuotiaita nuoria. Raamattupiiriaineistoa tehdessäni pyrin huomioimaan, että työskentelyosioiden ohjaaja on toinen nuori. Toisaalta mielestäni on hyvä, että nuoret saavat vastuuta ja uskon nuorten tuovan rohkeammin omia mielipiteitään esille ollessaan pelkästään nuorten kesken.

Isosen vetäessä raamattupiiriä tulee seurakunnan työntekijän tuntee omat isosensa. Näin ollen työntekijä osaa tukea isosta oikealla tavalla. Pienryhmien ohjaaminen on kuitenkin työntekijän vastuulla, vaikka isokset suorittavat varsinaisen ryhmän ohjaamisen. Työntekijän tulee muistaa, että isokset toimivat oman jaksamisensa ja osaamisensa rajoissa. Heiltä ei voi odottaa ammattimaista työskentelyä ja osaamista.

LÄHTEET

- Aalberg, Veikko & Siimes, Martti 2007. Lapsesta aikuiseksi. Nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi. Helsinki:Nemo
- Aalto, Mikko 2000. Ryppäästä ryhmäksi. Helsinki: My Generation Oy
- Almqvist, Fredrik 2004. Ihmisen elämänkaari. Teoksessa Irma Moilanen; Eila Räsänen; Tuula Tamminen; Fredrik Almqvist; Jorma Piha & Krista Kumpulainen Lasten- ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Duodecim, 117–127.
- Jolkkonen, Jari 2004. Rippikoulu ja konfirmaatio luterilaisen kasteteologian näkökulmasta. Teoksessa Heli Aaltonen, Lassi Pruuki ja Pekka Saarainen (toim.) Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 9–33.
- Kiilunen, Rantavuori & Salo 2002. Isosen käsikirja. Helsinki: Kirjapaja
- Kirkkohallitus 2002. Sopivan kokoinen iso. Isostoiminnan linjauksia. Teoksessa Terhi Paananen ja Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 370–396.
- Kopakkala, Aku 2005. Porukka, jengi, tiimi. Ryhmädymaniikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita
- Köykkä, Arto 1998. Raamatun käyttö rippikoulussa. Teoksessa Antero Rissanen (toim.) Kartalla.Rippikoulutyön käsikirja Helsinki: Lasten Keskus, 153-161.
- Kuula, Kari, Nissinen, Martti & Riekkinen, Wille 2008. Johdatus Raamattuun. Helsinki: Kirjapaja
- Muhonen, Mervi & Tirri, Kirsi 2008. Mitä on kristillinen kasvatusta. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki; Lasten Keskus, 63–82.
- Niemelä, Kati 2002. Hyvä rippikoulu. Rippikoulun laatu ja vaikuttavuus. Helsinki, Kirkon tutkimuskeskus
- Niemistö, Raimo 2000. Ryhmän luovuus ja kehitysehdot. Helsinki: Palmenia
- Niemistö, Raimo 2004. Aikuinen nuorten ryhmän ohjaajana. Teoksessa Heli Aaltonen, Lassi Pruuki ja Pekka Saarainen (toim.) Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja,69–101.

- Norvanto, Jukka 2007. Sisälle sanaan. Johdannot Uuden testamentin kirjoihin.
Perussanoma Oy: Kauniainen
- Nuojua, Hannele & Kumlander, Joni 2009. Isosen eväsreppu. Helsinki: Kirjapaja
- Pruuki, Lassi & Tirri, Kirsi 2004. Mielekäs oppiminen rippikoulussa. Teoksessa
Heli Aaltonen, Lassi Pruuki ja Pekka Saarainen (toim.) Rippikoulun
käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 35–55.
- Pruuki, Lassi 1995. Peilejä ja ikkunoita. Kriittisen rippikouluopettajan perustieto.
Pieksämäki: Raamattutalo
- Pruuki, Lassi 2010. Rippikoulun pikkujättiläinen. Helsinki: Lasten keskus
Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna
1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja
- Rantanen, Päivi 2004. Nuoruusikä. Teoksessa Irma Moilanen; Eila Räsänen;
Tuula Tamminen; Fredrik Almqvist; Jorma Piha & Krista Kumpulai-
nen Lasten- ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Duodecim, 46–49.
- Räsänen, Antti 2004. Usko itsenäistyvän nuoren elämässä. Teoksessa Heli Aal-
tonen, Lassi Pruuki ja Pekka Saarainen (toim.) Rippikoulun käsikir-
ja. Helsinki: Kirjapaja, 103–128.
- Räsänen, Antti 2008. Kristillinen kasvatus teoriassa ja käytännössä. Teoksessa
Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki:
Lasten Keskus, 287–304.
- Repo, Hannele 2002. Oppiminen rippikoulussa. Teoksessa Marja Pesonen, An-
tero Rissanen, Marja-Leena Toivanen ja Maarit Saho (toim.) Rippi-
kouluopas II. Helsinki: Kirkkohallitus
- Rippikoulusuunnitelma 2001. Elämä – usko – rukous. Suomen ev.lut. kirkon
kirkkohallituksen julkaisuja 2001:10. Kirkkohallitus: Kirkon kasva-
tusasiain keskus
- Seppälä, Jarkko 1988. Opettava ja kasvattava kirkko. Helsinki: Helsingin yliopis-
to
- Sodankylän seurakunta 2008. www.sodevl.fi Viitattu 3.10.2008. Tulosteet teki-
jän hallussa
- Suullinen palaute 28.12.2008. Isosten antama palaute-muistio. Tulosteet tekijän
hallussa.

Suullinen palaute 29.12.2008. Isosten antama palaute-muistio. Tulosteet tekijän
hallussa

Suullinen palaute 31.12.2008. Isosten antama palaute-muistio. Tulosteet tekijän
hallussa.

LIITE 1 PYSÄHDY KANSSANI EMMAUKSEN TIELLE

PYSÄHDY KANSSANI EMMAUKSEN TIELLE

SISÄLLYS

JOHDANTO	S. 3
EVANKELIUMI LUUKKAAN MUKAAN	S. 4
RAAMIKSEN PELISÄÄNNÖT	S.6
TERVETULOA RAAMIKSEEN!	S.7
1. Jeesuksen lapsuus	S.8
2. Jeesuksen koettelu	S.10
3. Jeesuksen opetuslapset	S.11
4. Jeesuksen ihmeteot	S.12
5. Jeesus kavalletaan	S.13
6. Jeesus tuomitaan ja ristiinnaulitaan	S.14
7. Jeesuksen ylösnousemus	S.15
LÄHTEET	S.16

JOHDANTO

Käsissäsi on nyt raamattupiiriaineisto Luukkaan evankeliumista. Aineiston on ensi sijaisesti tarkoitettu rippikoulun pienryhmätyöskentelyyn isosen johdolla. Aineiston tarkoitus on tuoda Jumalan sana lähelle ja tutuksi rippikoulunuorten keskuudessa. Lisäksi raamattupiireissä pohditaan raamatunkohdan merkitystä nykyhetkessä sekä tutustutaan Jeesuksen elämänkaareen.

Ennen raamattupiirin aloittamista tutustu lyhyeen esittelyyn Luukkaan evankeliumista sekä raamiksien pelisääntöihin. Ensimmäisessä raamattupiirissä kerro ryhmällesi raamiksien säännöt sekä toimintatavat. Pidä huolta, että kaikki osallistuvat ryhmän toimintaan sekä pyri pitämään työskentely-ympäristö rauhallisena.

Iloisia ja mielenkiintoisia raamishetkiä toivottaa

Helsingissä 31.1.2011

SAANA MOSKUYAARA

EVANKELIUMI LUUKKAAN MUKAAN

Luukkaan evankeliumi voidaan sanoa olevan helpoin Raamatun kirjoista. Sen vuoksi se sopii hyvin ensimmäiseksi luettavaksi Raamatun kirjaksi. Jotkut pitävät Johanneksen evankeliumia parhaana ensimmäisenä kirjana, koska siinä tuodaan selkeimmin esille evankeliumikirjoista Jeesuksen jumaluuden. Johanneksen evankeliumin on kuitenkin luonteeltaan filosofinen, minkä vuoksi se voi olla paikoin vaikeaselkoinen. Helpoimmaksi evankeliumiksi Luukkaan tekee se, että siinä ei edellytetä lukijalta ennakkotietoja Vanhasta Testamentista tai Jeesuksesta. Siinä ei ole myöskään aamen-sanaa lukuun ottamatta ollenkaan aramean- tai hepreankielisiä sanoja. (Norvanto 2007, 26.)

Luukkaan evankeliumi on kirjoitettu erityisesti kreikkalaisille eli pakanakansoille, jotka eivät kuulu juutalaiseen kansaan. Evankeliumikirja lähtee liikkeelle samasta kuin Matteuskin eli Jeesuksen syntymästä. Tosin Luukas kertoo kaiken Marian näkökulmasta, kun taas Matteus kertoo Joosefin silmin tapahtuneesta. Evankeliumista ilmeneekin, että Luukkaalla on ollut ainutlaatuinen tilaisuus kuulla tapahtuneesta Marialta itseltään ja Jeesuksen velipuolelta Jaakobilta. Tämän vuoksi Luukkaan evankeliumissa on paljon asioita, mistä muut evankelistat vaikenevat, kuten Marian ja Sakariaan kiitosvirret sekä kuvaus Jeesuksesta tempelissä 12-vuotiaana. (Norvanto 2007, 28.)

Niiden vähien tietojen mukaan, mitä Luukaksesta saadaan voidaan päätellä, että hän oli syntyjään kreikkalainen. Evankeliumikirjojen kirjoittajista hän on siis ainut, joka ei ole syntynyt Palestiinassa. Tämä selittää sen, miksi Luukas tarkastelee Jeesuksesta kirjoittaessaan ulkopuolelta katsottuna. Aivan samalla tavalla meidän länsimaisten tulee alkaa tarkastella Raamatun maailmaa, koska sen tavat, paikat ja nimet ovat meille vieraita. Siksi juuri Luukas, joka oli itse ulkopuolinen, sopii hyvin opastajaksi ja evankeliumi Luukkaan mukaan on yksi helpoimmista kirjoista. (Norvanto 2007, 27.)

Luukkaan ajatellaan käyttäneen lähtenään Markuksen evankeliumia ja ns. Logia-lähdettä (Q), Jeesuksen puheiden kokoelmaa, joka on jäljitetty Luukkaalle

ja Matteukselle Jeesuksen opetusten yhteisestä aineistosta. Evankeliuminsa jatkoksi Luukas kirjoitti myös Apostolin teot. (Haahtela & Myllykoski 2006, 261.)

Luukkaan evankeliumi sijoitetaan ajallisesti ensimmäisen vuosisadan loppuun, mutta sen kirjoituspaikkaa ei tiedetä. Jeesusta Luukas kuvaa katuvien syntisten ystävänä kulkemassa ihmisten keskellä ja tekemässä heille hyvää, parantaen riivattuja ja sairaita. Erityisesti Luukkaan evankeliumi on tunnettu suurista vertauksistaan, kuten esimerkiksi laupiaasta samarialaisesta, tuhlaajapojasta ja rikkaasta miehestä. (Haahtela & Myllykoski 2006, 261.)

Luukkaan evankeliumin kirjoittajasta ei ole tarkkoja tietoja. Luukasta on pidetty lääkärinä ja uskottu olleen Paavalin työtoveri ja ystävä. Kuitenkaan nämä tiedot eivät sovi yhteen Luukaksen tekstien kanssa. Esimerkiksi sairauskuvausten pohjalta on vaikea tunnistaa lääkärin näkökulmaa. Pikemminkin kuvauksista voidaan päätellä Luukaksen olleen sivistynyt ja taitava kirjoittaja. Paavalin ja Luukaksen ystävyys-teoriakin ontuu useista eri syistä, esimerkiksi Luukas ei mainitse lainkaan Paavalin kirjoittaneen lukuisia kirjeitä ja Luukaksen Paavali-kuva poikkeaa huomattavasti Paavalin kirjeistä saaduista tiedoista. (Kuula, Nissinen & Riekkinen 2008, 230.)

Luukaksen evankeliumi ja Apostolien teotkin on kirjoitettu erityisesti yhtä ihmistä, Teofilosta varten. Teofiluksen henkilöllisyyttä ei tiedetä, sillä sana teofilus tarkoittaa Jumalaa rakastavaa ihmistä eli Jumalan ystävää. Teofiluksen epäillään olleen korkea-arvoisen virkamiehen salanimi. Evankeliumikirjan alun perusteella voidaan päätellä, että mies oli kovin kiinnostunut Jeesuksesta tai oppinut jo tuntemaan hänet. Luukkaan evankeliumi ja Apostolien teot ovat oikeastaan sama teos, kahdessa osassa. (Norvanto 2007, 27.)

RAAMIKSEN PELISÄÄNNÖT

- Leirin vetäjä pitää raamattupiirin ensin isosten kanssa aikaisemmin päivällä. Tämän jälkeen isokset vetävät sen ryhmälleen.
- Aikaa raamikselle on varattu 45 minuuttia. On tärkeää pitää yhteisesti sovitusta ajasta kiinni!
- Ryhmää ei saa päästää aikaisemmin, vaikka ryhmä olisikin jo valmis. Aikaisemmin päästetty ryhmä voi häiritä toisia vielä työskenteleviä ryhmiä. Jos ryhmän kanssa jää odottelu aikaa, jutustelkaa niitä näitä tai rippikoululaiset voivat suorittaa sekä harjoitella ulkoläksyjään.
- Raamiksessa luetaan raamatunkohdat vuorotellen ääneen. Kaikilla ryhmäläisillä tulee olla oma Raamattu mukana.
- Raamoksen alussa poista tai siirrä syrjään ryhmätilasta kaikki mahdolliset häiriötekijät: kitara, mp3-soitin jne.
- Kiinnitä huomiota ryhmäläisten asettumiseen huoneessa. Asettukaa tilassa niin, että näette kaikki toistenne kasvot.
- Raamiksissa ensi sijaisesti kysymyksiin vastaavat ryhmäläiset. Isonen voi kuitenkin kertoa myös oman mielipiteensä pohdintakysymyksissä.
- Isonen ei sano, että jokin vastaus on väärä. Vastaukset hyväksytään sellaisinaan.
- Isosen tulee palauttaa keskustelu takaisin asiaan, jos keskustelu lähtee rönsyilemään.
- Jos ryhmä on todella hiljainen voi vastauksia kysyä myös vuoron perään jokaiselta.

Tervetuloa Raamikseen!

Kerro ryhmällesi mikä raamis oikein on.

Raamiksissa keskustellaan ja pohditaan asioita yhdessä. Luemme jokaisella kokoontumiskerralla jonkun Raamatun kohdan ja keskustelemme sen pohjalta. Lisäksi meillä on aina jokin yhteinen tehtävä. Raamis kestää 45 minuuttia.

Raamis on meidän ryhmän yhteinen juttu, siksi on tärkeää, että me myös tutustumme. Siispä aluksi jokainen saa kertoa hieman itsestään. Esimerkiksi nimi, harrastukset, lempimusiikki ja syy millä mielellä tulit rippikouluun.

Käykää ryhmässä yhdessä kyselykierros:

- Millä mielellä tulit rippikouluun?
- Oletko aikasemmin ollut seurakunnan leirillä /Sattasvaarassa?
- Mitä odotat rippikoululta?

Ensimmäisen raamiksien aiheena on Jeesuksen lapsuus. Käymme raamisten aikana läpi Jeesuksen elämää Luukaksen evankeliumin mukaan. Luukaksen evankeliumissa on varmasti kaikille tuttu jouluevankeliumi.

Kerratkaa ryhmässä Jeesuksen syntymän tapahtumat. Jos keskustelua ei synny tai ryhmäläiset eivät muista niin isonen voi lukea lyhyen tiivistelmän Jeesuksen syntymästä.

1. Jeesuksen lapsuus

Jeesuksen syntymä

Jeesuksen äiti oli Maria ja isä Joosef. Jeesuksen syntymä oli ihme, Jumalan enkeli ilmoitti Marialle, että hän oli synnyttävä pojan. Hieman ennen Jeesuksen syntymää Marian ja Joosefin oli mentävä maksamaan veroja Betlehemiin, sillä Joosef oli Daavidin sukua. Jeesus syntyi Betlehemin kaupungissa majatalon tallissa, koska muualla ei ollut tilaa. Jeesuksen syntymähetkeen liittyy paljon erilaisia merkkejä ja ihmeitä. Betlehemin läheistössä oleville paimenille ilmestyi Herran sotajoukko ilmoittamaan Vapahtajan syntymisestä. Paimenet matkasivat Betlehemiin katsomaan lasta. Löytäessään Marian, Joosefin ja lapsen he ylistivät Herraa.

Jeesuksen syntymä oli ihmeellinen hetki. Jeesuksen lapsuudesta ei ole hirveästi tietoa. Ainoastaan Luukkaan evankeliumi kertoo tästä tapahtumasta Jeesuksen lapsuudesta. Jeesuksen lapsuudesta on hyvin vähän tietoa. Hän oli oletettavasti hyvin tavalliselta vaikuttava lapsi.

Jeesus 12-vuotiaana temppelissä

Luetaan Luuk.2:41-52

1. Mitä tämä raamatunkohta mielestäsi kertoo Jeesuksesta lapsena?
2. Pohtikaa yhdessä minkälaista oli olla Jeesuksen äiti ja isä.
3. Olivatko Maria ja Joosef vihaisia Jeesukselle?
4. Miettikää miksi ihmiset temppelissä kuuntelivat Jeesusta?
5. Mitä luulette ihmisten ajatelleen Jeesuksesta temppelissä?
6. Minkä verran Jeesus tiesi jo tuolloin kohtalostaan/tehtävästään?
7. Esittäkää ajatuksia siitä, miksi Jeesus ei jo tuolloin julistanut olevansa Jumalan Poika? Mitä siitä olisi kenties seurannut?

Nyt olemme päässeet raamistyöskentelyssä alkuun. Tämän kertaisessa tehtävässämmme palaamme alun keskusteluun eli omaan isosryhmäämmme. Meidän tulee keksiä ryhmällemme nimi ja lisäksi teemme omasta ryhmästämme julisteen kartongille.

Tehtävä: Ryhmäjulisteet. Jokainen isosryhmä tekee oman ryhmäjulisteen kartongille. Julisteeseen tulee

- Ryhmän nimi
- Jokaisen ryhmäläisen kasvot piirrettynä
- Jokaisen ryhmäläisen nimi
- Syntymäaika
- Kolme luonteenpiirrettä
- Harrastukset
- Minusta tulee isona....

Isosen muistipoksi

- **yksi iso kartonki**
- **erivärisiä tusseja**

2. Jeesuksen koettelu

Jeesus aloittaa opettamisen

Jeesus oli noin 30-vuotias aloittaessaan julkisen opetustoimintansa. Opetustoimintansa alkuun asti Jeesus eli oletettavasti aivan tavallista juutalaisen nuoren miehen elämää ja harjoitti isänsä Joosefin ammattia eli oli kirvesmies. Jeesuksen julkisen toiminnan katsotaan alkavaksi varsinaisesti Johannes Kastajan kastettua Jeesuksen Jordania-joessa. Johanneksen kastaessa Jeesusta taivaasta laskeutui Pyhä Henki hänen ylleen kyyhkysen muotoisena ja ylhäältä kuului ääni: "Sinä olet minun rakas Poikani, sinuun minä olen mieltynyt." Johanneksen kasteen jälkeen Jeesus valmistautui tulevaan tehtäväänsä, tavallaan paastoamalla – hän vetäytyi 40 päiväksi yksinäisyyteen autiomaahan.

Paholainen kiusaa Jeesusta

Luetaan Luuk.4:1-13

1. Milloin paholainen aloitti Jeesuksen koettelemisen?
2. Mitä kolme erilaista koettelemusta paholainen asetti Jeesukselle?
3. Miten Jeesus vastasi hänelle asetettuihin tarjouksiin?
4. Mitä Jeesuksen vastauksista voitaisiin päätellä?
5. Mitkä ovat nykyään maailman kiusauksia?
6. Pohtikaa ryhmässä, miten me suhtaudumme kiusauksiin.
7. Miksi kiusauksia tulisi välttää?
8. Miten kiusauksilta voi välttyä?

Tehtävä: Nykypäivän kiusaukset, lööpit. Ryhmä tekee keltaiselle kartongille iltapäivälehtien tapaisen lööpin. Lööpissä tulisi olla kuvauksia tämän päivän kiusauksista, mihin ihmiset sortuvat. Keksikää lehdelle nimi. Lööpin voi tehdä kirjoittamalla tussilla tai esimerkiksi leikkaamalla lehdistä kuvia ja tekstejä.

Isosen muistipoksi:
Iso keltainen kartonki, tusseja, sanoma- ja aikakauslehtiä leikeltäväksi, saksia, liimapuikko

3. Jeesuksen opetuslapset

Jeesus kutsui itselleen yhteensä 12 opetuslasta. Opetuslapset seurasivat Jeesusta ja kuuntelivat hänen opetuksiaan. Jeesus ei vaatinut opetuslapsiltaan erityistä uskontunnusta tai asettanut heitä pääsykokeisiin. Hänelle oli tärkeintä, että opetuslapset olivat sydämeltään nöyriä. Tässä osiossa tutustumme lähemmin Jeesuksen ensimmäiseen opetuslapseen Pietariin. Pietari oli yksi Jeesuksen luotetuimmista opetuslapsista. Hän oli kallio, jonka päälle alkuseurakunta rakentui

Jeesus kutsuu Pietarin ja muita

Luetaan Luuk.5:1-11

1. Mitä Jeesus teki Gentsemaninjärven rannalla?
2. Miksi Jeesus astui veneeseen?
3. Miten Simeonista myöhemmin siis Pietarista tuli Jeesuksen opetuslapsi?
4. Minkälaisena ihmisenä Pietari piti itseään?
5. Pohdi, miten merkittävä hetki tämä oli Pietarille?
6. Miettikää ryhmässä minkälaiselta ihmiseltä Jeesuksen on täytynyt vaikuttaa?
7. Pohtikaa yhdessä miksi Jeesus valitsi opetuslapsekseen juuri Pietarin.
8. Mitä sinulle pitäisi tapahtua, että seuraisit?

Tehtävä: Tehkää Jeesuksen seuraamisen mainoslause. Miten kutsuttaisiin tänä päivänä seurakuntaan mukaan? Miettikää ryhmässä kenelle te haluaisitte suunnata erityisesti seurakuntakutsun. Miten seurakunnan tulisi palvella seurakuntalaisia? Huomioikaa nämä pohdittanne mainoslauseissanne/kutsuissanne.

**Isosen
muistipoksi:
A4 paperia
Tusseja**

4. Jeesuksen ihmeteot

Raamatussa Jeesuksen ihmeteoista käytetään sanaa tunnusteot. Se kertoo sanana parammin Jeesuksen tekojen merkityksestä. Jeesus ei tehnyt ihmeellisiä tekoja viihdyttääkseen ihmisiä vaan siksi, että Jumalan hyvyys ja suuruus tulisi ilmi ihmisille, jotta he nähdessään uskoisivat häneen.

Jeesus parantaa kymmenen spitaalista miestä.

Luetaan Luuk. 17:11-19

1. Miten spitaaliset suhtautuivat Jeesuksen parantamiseen?
2. Mitä Jeesus sanoi kiittäneelle miehelle?
3. Miten muille miehille kävi?
4. Pohtikaa, miten ihmiset yleensä suhtautuvat apuun?
5. Pohdi, miksi ihmiset eivät aina arvosta saamaansa apua?
6. Keskustelkaa vaikuttaako avun arvostaminen omaan auttamiseen?
7. Onko joitain ihmisiä helpompi auttaa kuin toisia?
8. Pohtikaa ryhmässä löydätekö nyky-ajan yhteiskunnasta tai omasta elämästä esimerkkejä, joilloin ihmiset ovat tyytymättömiä saamaansa apuun eivätkä arvosta sitä.

Tehtävä: Tehkää ryhmän kanssa raamattunäytelmä. Tehkää vertauksesta oma versionne, jossa siirrätte tapahtumat nykypäivään Miten Jeesus kertoisi vertauksen nykypäivän ihmisille? Miettikää ketkä olisivat tämän päivän avun tarvitsijoita? Minkälainen olisi tilanne, missä Jumalalta pyydetään apua? Miten ihmiset suhtautuvat saamaansa apuunsa? Näytelmät esitetään iltaohjelmassa. (Näytelmät jaetaan isospalaverissa)

Kylväjä Luuk.8:4-15

Laupias samarialainen Luuk.10:25-37

Suuret pidot Luuk.14:15-24

Eksynyt lammas Luuk.15:1-7

Tuhlaajapoika Luuk.15:11-32

5. Jeesus kavalletaan

Luetaan Luuk.22:1-6, 14-23, 47-53

1. Miksi Juudas kavalsi Jeesuksen?
2. Miltä Juudaksesta tuntui, kun Jeesus sanoi tietävänsä kavaltajastaan?
3. Miltä muut opetuslapset ajattelivat?
4. Mitä ylipapit ja lainopettajat pelkäsivät?
5. Mistä Jeesuksen sanat pääsiäisateriaalla ovat tutut?
6. Mitkä asetussanat ovat kyseessä?
7. Miksi ihmiset pettävät toisiaan?
8. Miten toisen ihmisen voi pettää?
9. Miten petokselta voisi välttyä?
10. Miltä petetystä tuntuu? Entä pettäjästä?
11. Oletko tullut petetyksi? Oletko sinä pettänyt?
12. Miten petos vaikuttaa muihin ympärillä oleviin ihmisiin?

Tehtävä: Sarjakuva Juudaksen ja Jeesuksen ajatuksista pääsiäisateriaalla. Piirtäkää kuva Jeesuksesta ja opetuslapsista viimeisellä pääsiäisateriaalla. Miettikää, mitä opetuslapset ja Jeesus ajattelivat tuossa tilanteessa?

**Isosen muistipoksi:
A4 paperia
Tusseja/puuvärejä**

6. Jeesus tuomitaan ja ristiinnaulitaan

Luetaan Luuk.23:13-25, 32-43

1. Ketkä tuomitsivat Jeesuksen?
2. Miksi Jeesus tuomittiin?
3. Kuka oli Barabbas?
4. Kenen kanssa Jeesus ristiinnaulittiin?
5. Miten kaksi ryöväriä suhtautuivat Jeesukseen?
6. Miksi toinen ryöväreistä pelastui?
7. Mitä hän teki?
8. Mitä Jeesus toivoi tuomitsijoilleen?
9. Mitä tämä voi kertoa Jeesuksesta?
10. Miten meidän tulisi suhtautua, jos meitä hyljeksitään?
11. Miksi Jeesus kuoli?

Tehtävä: Askarrellaan anteeksiannon risti. Leikataan kartongista pieni risti, joka mahtuu Raamatun väliin. Omaan ristiin voi kirjoittaa asioita, joita pyytää anteeksi.

**Isosen
muistipoksi:**

**Eri värisiä
kartonkeja
Saksia
Tusseja**

7. Jeesuksen ylösnousemus

Jeesuksen seuraajille, jotka olivat odottaneen hänen oleva tuleva maallinen kuningas, Jeesuksen kuolema oli hämmentävä pettymys. Pääsiäisen tapahtumat kuitenkin muuttivat tuo kaiken: Jeesus, Jumalan poika, voitti kuoleman ja nousi kuolleista! Pääsiäinen on kirkkomme suurin juhla, koska juuri silloin Jeesus nousi kuolleista.

Luetaan Luuk.24:1-35

1. Mitä naiset löysivät haudalta?
2. Pohdi, mitä naiset mieltivät kulkiessaan haudalle?
3. Miten naiset suhtautuivat enkeleihin?
4. Mitä me voimme päätellä enkeleistä?
5. Miten muut opetuslapset suhtautuivat naisiin?
6. Odottivatko opetuslapset Jeesuksen ylösnousemusta?
7. Miten Pietari suhtautui tyhjään hautaan?
8. Mitä Emmauksen tiellä tapahtui?
9. Milloin opetuslapset tunnistivat Jeesuksen?

Tehtävä: Esittäkää omassa ryhmässänne naisten kohtaamista enkeleiden ja opetuslasten kanssa. Lisäksi Pietarin tuntemuksia kohdata tyhjä hauta. Eläytykää, miettikää, miten ihmiset voisivat käyttäytyä ja näyttää. Esittäkää tapahtuma ainakin kerran lävitse, voitte vaihdella rooleja, jos haluatte. (Kohtaukset voi esittää erilaisilla murteilla)

Stadin slangilla:

Maanantaiaamuna mimmit meni tosi aikasin haudalle ja otti mukaan sitä smörjää, mikä döfas nastalta. Ne hiffas, et stebu oli otettu veke haudan eestä, ja ku ne meni ineen hautaan, niin ne ei löytäny Herran Jeesuksen bodii. Ku ne oli täst ihan hepnaadis, nii äkkii niitten eessä stondas kaks jannu, kenen kledjut lyysas. Mimmit oli skagigses ja tsiigas maahan. Mut jannut sano niille: "Onks järkee ettii elävää delanneiden jengistä? Ei se oo täällä, kerta se on noussu kuolleista. Kematkaa hiukka, et mitä se sanokaa, ku se viel oli teijän kaa Galileassa: Näin tarvii tapahtuu: Ihmisen Kundi stikataan syntisten handuihin ja ristiinnaulitaan, mut ku se tulee kolmas päivä, nii se nousee kuolleista." Sillon ne hogas, et mist Jeesus oikeen oli puhunu. Ku mimmit tuli takas haudalta, ne vei mesitsii yhelletoist opetuslapselle ja muulle jengille. Nää mimmit oli Magdalan Maria, Johanna ja Mari, ketä oli Jaakobin mutsi, ja peri muutaki niitten kaa. Ne kerto hela hoidon apostoleille, mut ne meinas, et mimmit strittaa niit öögaan, eikä ne uskonu sanaakaa.

Pietari kuiteski lähti viivana meneen haudalle. Se tsiigas ineen, mut näki vaan ruumisliinat, minkä takii se tuli sielt veke ja funtsi, et mitä oikeen on tapahtunu. (Seppälä 2001, 165-166.)

Karjalan murteella:

Ko sapatti ol mänt, Magdalan Maria, Jaakobi äit Maria ja Salome hommas tuok-suöljyy männäkseen voitelemmaa Jeesukse. Sapattii seuraavan päivän, hyvi aikasii aamull, siin auringo noususs, hyö läht hauvall. Matkall hyö pähkäiliit keskennää: "Kuka auttas meit ja pyörittäs kive hauvan eest?" Mut päästyään perill hyö näk, ett kivi ol jo syrjäss; se olkii mahottoma iso. Ku hyö män hauva sissää, hyö huomias oikeell käel istumass nuorukaise yllää valkoset vaatteet. Hyö säikäht. Mut se nuorukaine sano: "Ei mittää hättää. Työ essitte Naseretin Jeesust, joka ristiinnaulittii. Hää on noussu kuolleist, ei hää oo ennää tääl. Tuoho paikkaa hänet tällättii. Mänkää nyt sanommaa häne opetuslapsillee, Pietarillekkii: "Hää männee teijä eel Galileaa. Siell työ näätte hänet, iha niiku hää isse sano." Ulos päästyää naiset pakeni hauvalt järkytyksest tutiste eikä heist ollu kertomaa täst mittää kenellekkää, hyö nääs pelkäs nii kovast. (Kuronen 2001, 83—84.)

Etelä-Pohjanmaan murteella:

Mutta Maria seisoo hauran ulukopualella ja itki. Siinä itkiessänsä se kattoo hautahan ja näki kaks enkeliä valakoosis vaattehis, toinen istuu pääpuales ja toinen jalakopuales, siinä, mihinä Jeesuksen ruumis oli maannu. Ne sanoo Marialle: "Mitä sinä akka itket?" Se sanoo niille: "Mun Herrani on otettu pois, enkä minä tierä, mihinkä se on pantu." Kun se oli tämän sanonu, niin se kattoo taaksensa ja näki Jeesuksen seisovan siinä, eikä tiänny, notta se oli Jeesus. Jeesus sanoo sille: "Mitä sinä akka itket? Ketä sinä ettit?" Maria luuli sitä puutarhuriksi ja sanoo sille: "Herra, jos sinä oot kantanu Jeesuksen pois, niin sano mulle, mihinkä sinä oot sen pannu, niin minä otan sen." Jeesus sanoo sille: "Älä muhun koske, kun minä en oo viälä menny ylähä Isäni tyä; mutta mee mun veikkojen tyä ja sano niille, notta minä meen ylähä mun Isän tyä ja teirän Isännä tyä, ja mun Jumalani tyä ja teirän Jumalanne tyä." Maria Magdaleena meni ja ilamootti opetuslapsille, notta oli nähäny Herran ja notta Herra oli näin sille sanonu. (Harju 1999, 118—119.)

Savon murteella:

Sapatin jäläkeen, viikon ensmäesen päivän noustessa, tulj Maktalan Maria ja se toenennii Maria haavvalle. Ykskaks mua rupes tutajammaan ja täräjämään, kun Herra' enkelj laskeutu alas taevaasta. Hiän tulj haavvalle, vierittelj kiven syrjään ja istahti sille. Hiän olj loestava kun salama ja sen vuatteet olj valakoset kun lum. Vartijat säekähti sitä niin pahanpäeväsesti, että rupesivat tutisemana ja kämähitivät muahan kun kuolleet. Enkelj pyörähti naesin päen ja huastelj: "Elekeehan sitä työ olla moksiskaan. Minä tiijän, että työ ootta tieällä ehtimässä ristiinnaalittua Jeesusta. Vuon hiämpä ei ennee oookkaan tiällä, hiän on noussu kuolleista, niin kun hiän jo itekkii eiltäkäsin sano. Tulukeehan viliksemmaan. Tuosson se paekka, jossa hiän makas. Alakakeehan joutua ilimotammaan opetuslapsille, että hiän on noussu ylös. Hiän männöö teijjän eillä Kalilejjaan, ja siellä työ sen sitten niättä. (Hyvärinen ja Pursiainen 2000, 180-181.)

LÄHTEET

- Kuronen, Matti 2001. Markuksen evankeliumi karjala murteell. Kirjapaja:
Helsinki
- Harju, Harri 1999. Johanneksen evankeliumi. Etelä-Pohjanmaan murtehella.
Kirjapaja: Helsinki
- Hyvärinen, Heikki & Pursiainen, Raili 2000. Matteuksen evankeliumi. Savoks
huastettuna. Kirjapaja: Helsinki
- Norvanto, Jukka 2007. Sisälle sanaan. Johdannot Uuden testamentin kirjoihin.
Perussanoma Oy: Kauniainen
- Seppälä, Olli 2001. Luukkan evankeliumi slangiks skriivattuna. Kirjapaja: Hel-
sinki
- Haahtele, Heidi & Myllykoski, Matti 2006. Rohkeasti Raamattuun. Kirjapaja:
Helsinki
- Kuula, Kari, Nissinen, Martti & Riekkinen, Wille 2008. Johdatus Raamattuun.
Kirjapaja: Helsinki

LIITE 2

Palaute

Raamiksen aihe: _____

Yleistunnelma ryhmässä raamiksen aikana

:D :) :/ :(

Raamiksen aihe oli mielestäni _____

Kysymykset olivat: _____

Minua jäi mietityttämään _____

Tehtävä oli mielestäni _____

Jäin kaipaamaan _____

Parasta raamiksessa oli _____

Haluaisin vielä sanoa _____

Kiitos palautteestasi!